Ե· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1210 — ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 — (Ն· Տ·) 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 — 15 ՇԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

در غلطه ده نورادونکیان خانده (آرهولك) غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար, տարեկան		դահեկան արծաթ	160
»	» վեցամսեայ	»	80
»	» եռամսեայ	»	40
Գաւառաց	» եւ տարեկան		
Թղթատարով տարեկան		»	240
Գաւառաց համար եւ վեցամսեայ			
Թղթատարով վեցամսեայ		»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան		Ֆրանք	56
»	» վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համրու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թուն լրագրոյն Սոֆիայի թղթակիցը կը հաղորդէ Պուլկարիոյ Զանքովեան կամ ռուսասէր կուսակցութեան հայեացքը պուլկար ազգին արդի կացութեան նկատմամբ։ Զանքովեանց սկզբունքն է. «Ամէն ինչ՝ Ռուսիոյ հետ, ոչինչ՝ առանց Ռուսիոյ»։ Զանքովեանք կ՚ըսեն.

«Մեր հակառակորդք մամնիչ կ՚անուանեն զմեզ։ Բայց իրենք են որ մատնեցին թէ՛ հայրենիքն եւ թէ իր պաշտպանն (զՌուսիա,) եւ իրենց հոգին վաճառեցին Աւստրիոյ։ Մեք ևս, մեր հակառակորդաց պէս, կը բաղձայինք Արեւ. Ռումելիի միութեան ընդ Պուլկարիոյ, բայց կ՚ուզէինք որ այս բան տեղի ունենար ընդ պաշտպանութեամբ Ռուսիոյ, որ յարմար առթիւ պիտի իրագործէր Այաստեֆանոսի դաշնագիրն, որով Պուլկարիոյ հետ պիտի միանային ո՛չ միայն Ռումելի, այլ և Մակեդոնիա։ Եւ յայնժամ չէինք դատապարտուէր քառասուն միլիոն ֆրանք և հազարաւոր հոգիներ կորուսանելու, երկու տարիէ ի վեր մեր վրայ ճնշող տնտեսական տագնապէն զատ, որուն միակ պատճառն է Ռուսիոյ թշնամութիւնը, զոր գրգռած են մեր տաժեան կառավարողք։ Ասոնք միշտ կը յեղյեղեն. «Ռուսիա Մեծ Պուլկարիա մը պիտի հաստատէր անոր իշխելու համար միայն», և ցոյց տալով Բոլոնիան, կ՚ըսեն. «Ահա՛ մեք ևս Բոլոնիոյ վիճակակից պիտի լինէինք»։ Բայց ի՞նչպէս ռուսական նահանգի մը պիտի փոխուէր հինգ վեց միլիոն անհատէ բաղկացեալ ազգութիւն մը, անկախ Պետութիւն եղած, և աշխարհագրական ու ռազմագիտական բոլորովին անկախ կացութեամբ մը ապահովուած։ Քանի որ մեր հող կցուած չէ Ռուսիոյ հողին, Ցարն ի՞նչպէս կրնար իւրացնել զՊուլկարիա։ Ջենք ու չպիտի լինինք երբեք ռուսական գաղթականութիւն մը։ Առաւելն Պուլկարիոյ մէջ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը պիտի տիրէր, ի՞նչ վնաս ունէր։ Մեծ Տէրութեանց կարգն անցնելու չափ բազմամարդ եւ հզօր չենք։ Ա՛յնչափ մեծամեծ մրցումներու ասպարէզ դարձած է մեր երկիր, և եւրոպական ա՛յնչափ կարեւոր խնդիրներով պաշարուած է որ չենք կրնար Պելժիոյ կամ Բորդուկալի մը չէզոքութիւնը վայելել։ Հարկ անհրաժեշտ է որ Մեծ Տէրութիւն մը լինի մեր նեցուկ եւ պաշտպան։

«Ջայս կը հասկնան մեր կառավարողք ալ, և իրենց լրագրով չարունակ կը հաչակեն Պալքանեան Դաշնակցութիւն մը կազմելու պէտքը։ Պալքանեան Դաշնակցութի՛ւն. երազ բարեմըտաց, որք կ՚անգիտանան Պալքանեան Թերակղզւոյ զանազան պետութեանց անհաշտ հակառակութիւնները։ Տակաւին շատ արիւնռուշտ կռիւներ տեղի պիտի ունենան ի մէջ Ցունաց եւ Պուլկարաց, Սերպաց և Ռոմանաց, Մահմետականաց և Քրիստոնէից, մինչեւ որ այդ Դաշնակցութեան վրայ լրջօրէն կարենայ խորհուիլ։ Ուրեմն Պուլկարք չեն կրնար բոլորովին անկախ լինել, հարկ ի վերայ կայ մեզ ընտրել ռուսական ազդեցութիւնը կամ աւստրիական ազդեցութիւնը։ Մեք կը նախընտրենք ռուսականն, իսկ մեր հակառակորդք կը կրեն աւստրիական ազդեցութիւնը։ Մենք Աւստրիացիներէն աւելի Ռուսերը կը սիրենք սա պատճառներով.

«Նախ, Ռուսք մեր անընդմիջական դրացիք չեն. Ռուսք Աւստրիացւոց պէս մօտէն չեն կրնար ճնշել մեր վրայ Դանուբի և Մակեդոնիոյ կողմէ. զի, Աստուած մի՛ արասցէ, եթէ Աւստրիացւոց քաղաքական ծրագիրն յաջողի ի մասին Մակեդոնիոյ կողմանց, Աւստրիա կրնայ կուլ տալ զմեզ, իսկ Ռուսիա չի կրնար երբեք։

«Եւ յետոյ, թէեւ Ռուսք ձեւերու մասին խիստ են, բայց խնդրոց էութեան մասին շատ հաշտ են, կարծուածէն աւելի մեղմ են, և զիջում կ՚ընեն այնպիսի երկրորդական համարուած կէտերու վրայ, որք փոքր ազգութեանց համար մեծ կարեւորութիւն ունին։ Բաւական է որ համբերող, դիւրաթեք և խոհեմ լինինք, Ռուսիայէն աւելի աղէկ պաշտպան չենք կրնար գտնել։ Տեսէ՛ք Ֆինլանտացիներն։ Ունին իրենց երեսփոխանական մարմիններն, ազգային կառավարութիւնն, ազգային զինուորութիւնը, մաքսային սահմաններն և Ֆինլանտիոյ յատուկ դրամը։ Բոլոր այս բարիքները կը վայելեն աւելի քան վաթսուն տարիներէ ի վեր, և երբեք ռուս կառավարութիւնն և ռուսական հանրային կարծիքը միտքէ չանցուցին ոչնչացնել կամ գէթ սեղմել այս առանձնաշնորհումները։ Պատճա՞ռ.— Որովհետեւ Ֆինլանտա լաւ ըմբռնած է ռուսական բնաւորութիւնն, և ճարտարապէս օգտած է անոր թոյլ կողմերէն։

«Ինչո՞ւ համար մեր հակառակորդք, մեր ռուսատեացք լռութեամբ կ՚անցնին այս օրինակիս վրայ, մինչ ամեն անգամ կ՚ուզեն ահաբեկել զմեզ Բոլոնիոյ օրինակաւ։

«Ուրիշ պատճառ մ՚ևս կայ, որով մեք՝ Զանքովեանքս՝ Աւստրիայէն նախամեծար կը համարենք զՌուսիա։ Ռուսիա երբե՛ք ո՛չ տնտեսական ո՛չ ալ դըրամական տեսութեամբ չէ շահագործած իր հովանաւորութեան ներքեւ առած կամ գրաւած երկիրներն. այդ երկիրք ընդհակառակն շահագործած են զՌուսիա։ Աւստրիա ասոր հակառակն ըրած է միշտ։ Տեսէ՛ք զՊոսնիա և զՀէրսեկ, ի՞նչպէս ութ տարւոյ մէջ ուժասպառ եղած են, տրոց բեռան ներքեւ ճնշուած։ Տեսէ՛ք ի՞նչպէս Սերպիա տնտեսական կործանման մատնուած է ի ձեռն Վիէննացի սեղանաւորաց, զորս Աւստրիա մուծած էր Սերպիոյ մէջ։ Տեսէ՛ք մինչեւ իսկ սա խեղճ փոքրիկ Չեռնակորան, որոյ արիւնը քամելու չի դժկամակիր աւստրիական տղրուկն։ Այդ երկրաց աչա վիճակակից կ՚ուզեն ընել զմեզ հակառակորդք մեր։ Ո՛չ ապաքէն նոքա են պուլկար ազգին բուն մատնիչները։ Բարեբախտաբար անոնց օրերն համրուած են։ Ո՛չ մէկ Տէրութիւն Ռուսիոյ հետ պատերազմի պիտի բռնուի ի սէր Պուլկարիոյ արդի կառավարութեան, զոր ո՛չ մէկ Տէրութիւն կը ճանչէ։»

Զանքովեանք տղայական կը համարեն Սոֆիայի կառավարութեան կատարած սպառազինութիւններն։ «Ո՞ւր դէմ ուղղեալ են այս պատրաստութիւնք.— Ռուսիո՞յ դէմ։ Բայց Ռուսիա եթէ ի Պուլկարիա զօրք մտցնէ, Եւրոպիոյ կողմէ պատուիրակութեամբ պիտի մտցնէ, և որոշեալ ժամանակ մը մեր մէջ պիտի մնայ։ Ցիմարութիւն կը լինի յայնժամ զինու զօրութեամբ դիմադրել. զի Ռուսիա դիւրաւ կը ջախջախէ զայս՚ դիմադրութիւն, բայց միանգամայն իրաւունք կ՚ունենայ զինուորական գրաւումն երկարաձգելու։ Բարեբախտաբար, կարելի չէ որ մեր կողմէ զինուորական դիմադրութիւն լինի ռուսական գրաւման. զի մեր զինուորք նախամեծար պիտի համարեն հրացանի բռնել իրենց սպայներն, եթէ Ռուսաց վրայ կրակ ընել հրաւիրուեն։»

Աւասիկ Պուլկարիոյ 1888 տարւոյ Ելմտացոյցը։

ԾԱԽՔ

	Ֆրանք
Իշխանին	1,513,700
Կառավարութեան պարտքը	6,373,438
Հաշուակալութեան Ատեան	196,123
Ելմտական Նախարարութիւն	5,763,112
Արտաքին գործոց և կրօնից Նախարարութիւն	1,484,264
Ներքին գործոց Նախարարութիւն	7,513,694
Դատական »	3,943,817
Պատերազմական »	23,223,240
Կրթական »	3,759,510
Հանրօգուտ շինութեանց վերատեսչութիւն	5,114,484
Հեռագրաց եւ թղթատարութեանց վերատեսչութիւն	2,683,825
Գումար ծախուց	61,569,206

ՀԱՍՈՅԹՔ

Ուղղա՛կի տուրք	31,600,000
Մաքսեր եւ ոգելից ըմպելեաց տուրքեր	8,758,000
Անուղղակի տուրքեր	2,986,160
Բաժեր	1,975,000
Ելմուտք և դրամագլուխք	8,356,880
Աւաւելութիւն ծախուց	7,893,159
Գումար	61,569,206

Պուլկարիոյ Ելմտացոյցն այսպէս ութ միլիոն ֆրանքի չափ բաց ունի։ Բայց ելմտական նախարարութիւնն 32 միլիոն ֆր.ի յետնեալ տուրքեր ունի գանձելու։

1887 տարւոյն հասոյթք 47,218,000 ֆր. էին, մինչ ներկայ տարւոյս հասոյթք կը հաշուին 53,676,000 ֆր։ Պատերազմական Նախարարութեան ծախքը 15 միլիոն ֆր.էն բարձրացած է 25 միլիոն ֆր.ի, և մէկ միլիոն ֆր.ի յաւելում եղած է վարժարանաց յատկացեալ պետական նպաստին վրայ։

Բէչդայի մէջ ձերբակալեցաւ խազախ գասալիք մը, որ հինգ ընկերներով փախած էր Բոլոնիոյ ռուսական բանակէն։ Ընկերներէն չորսը բռնուած են ռուս իշխանութեան կողմէ, և մին իրեն հետ ապաստանած է Հունգարիա։ Այս ռուս զինուոր կ՚ըսէ թէ ռուս զօրաց ի Բոլոնիա համախմբումն աճառելի թշուառութիւն և հիւանդութիւն յառաջ բերած է. շատ մը զինուորք, ի չգոյէ բնակարանաց, խեղճ հիւղակներու մէջ կը բնակին, ուր նոյն իսկ ձեան դէմ չեն կրնար պատսպարուիլ։

Ռուսական Բոլոնիոյ մէջ բնակող Աւստրիացիները ռուսական հողէն հեռացնելու համար Բեդերսպուրկի կառավարութեան հանած հրամանը շատ դէշ ազդեցութիւն ըրաւ Վիէննայի Սակարանին վրայ։

Վերջին օրերս Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պատերազմական Նախարար Պիլանտ Կոսս կարեւոր վարկ մ՚ևս խնդրեր է պատերազմական պատրաստութեանց համար. բայց մաճառ Նախարարապետ Պ. Թիձա հակառակեր է, ո՛չ միայն զի Տէրութեան ելմտական վիճակը ձեռնտու չէ այս չռայլ ծախուց, այլ և որովհետեւ այս մասնակի վարկեր կը վատնուին առանց փափաքեալ զօրութիւնը տալու աւստրո-մաճառ բանակին։

Կուրքօ զօրավար ռուսական Բոլոնիոյ լեհական լրագրաց տնօրէններուն արգիլեց ստանալ Կալիչիոյ լեհական լրագրեր, կամ քաղուածներ ընել անոնցմէ։

Լոնտոնի զինուորական և նաւային պաշտօնական լրագիրն հետաքրքրաշարժ ցուցակ մը կը հրատարակէ, նշանակող թէ դարէ ի դար ո՛րչափ աւելցած է մարտանաւուց համար եղած ծախքն։ 1488 թուին, ժամանակին անգլիական մեծագոյն մարտանաւը, Կրէտ-Հառի, շինուած էր 14,000 անգլ. ոսկւով. 1588ին Էլիզապէթ մարտանաւուն ծախք եղած էր 18,000 ոսկի. 1688ին՝ Ռոյալ Փրինս 22,750 ոսկի. 1788ին Ռոյալ Ճորճին 66,600 ոսկի, և վերջապէս, 1887ին Վիքթորիա զրահաւորին համար ծախք եղաւ 724,855 ոսկի։ Անցեալ տարի Դրէտնօթ զրահաւորին շինութեան համար եղած ծախքն ամենէն աւելի էր, զի մէկ միլիոն անգլ. ոսկւոյ հասաւ։

Անգլիոյ կառավարութիւնը Լորտութեան ատեհան պիտի տայ եղեր Թայմզին տիրոջ՝ Պ. Ճօն Ուոլդըրի, այդ լրագրոյ հարիւրամեակին առթիւ։ Ցարդ այլ և այլ նախարարութիւնք ուզած էին այս մեծ պատուոյն արժանացնել Թայմզի տէրն ու տնօրէնը, բայց կա՛մ իրենք չէին համարձակեր, կամ Թայմզ չէր ընդունէր, որպէս զի Լորտութեան տիտղոսը լրագրոյն ի գործ դրած քաղաքական մեծ ազդեցութեան համար կաշառք կամ փոխարինութիւն մը չթուէր։

«Ժթ. դարու սեղանաւորական ամենէն աղէտալի փորձանքը պիտի լինի Բանամայի ջրանցքին գործը», կը գրէ սկովտացի ելմտագէտ մը Էտիմպըրկի ամսաթերթի մը մէջ։ Այս միեւնոյն աճռելի գուշակութիւնը կ՚ընէր երկու տարի առաջ Էգոնոմիսթ Ֆրանսէ ելմտական լուրջ թերթն ևս, և անուղղելի տեղի ունեցած ամէն բան այս տխուր գատողութեան ոյժ տուած լինել կը թուի։ Հասարակութեան վստահութիւնն հետզհետէ կը նուազի Պ. տը Լէսէբսի այս մեծ ձեռնարկութեան վրայ. զի Բանամայի Ընկերութեան վերջին փոխառութիւնք 100էն 56 սակով կնքուած էին, այսինքն՝ ութ միլիոն անգլ. ոսկի կանխիկ դրամ ստանալով, Ընկերութիւնն աւելի քան 18 միլիոն անգլ. ոսկի պարտական եղած է։ 1884ին Պ. տը Լէսէբս ըսաւ իւր բաժնետերաց թէ Բանամայի ջրանցը պիտի բացուի 1888 յունուար 1ին, և ընդ ամենայն 24,000,000 ոսկի ծախք պիտի երթայ։ Արդ, մինչեւ 1886 յուլիս 1 ծախք եղած էր 46,000,000 ոսկի, և մինչեւ 1887 յուլիս 1 պեղուած էր 37,200,000 խորանարդ մեդր, մինչ առ նուազն 151,000,000 խորանարդ մեդր հող կայ պեղելու։ Եւ ջրանցքին ամենէն աւելի դժուար փորուելիք մասն և արուեստական մեծագոյն շինութիւնք դեռ ասկէ ետքը պիտի գան։ Այս թուանշանաց վրայէն կարելի է ընդհանուր գաղափար մը կազմել թէ ո՛րպիսի անակնկալ դժուարութեանց բախած է Պ. տը Լէսէբս։ Արդէն յայտնի էր թէ Սուէզի ջրանցքին յաջողումէն չէր հետեւեր թէ Բանամայի ջրանցքն ևս պիտի յաջողէր անպատճառ։ Հեռաւորութիւնն աւելի մեծ, հողին բնութիւնն աւելի դժուար կրնային լինել։ Խաղաղական և Ատլանտեան Ովկիանոսներու միջեւ ջրանց մը անշուշտ կրնայ բացուիլ։ Դրամի խնդիր մ՚է այս։ Միլիոններն անհաշիւ թափելով անապատին մէջ, անապատներն ալ կրնան մրցիլ ամենէն բարեբեր և ամենէն քաղաքակիրթ երկրաց հետ։ Բայց կարեւոր բանն ո՛չ միայն Բանամայի ջրանցքը շինել է, այլ և շահաւոր գործ մ՚ընել զայն։ Արդ, երբ շինութեան համար հասարակութենէն փոխ առնուած աճագին միլիոններուն տոկոսները ջրանցքին տալիք հասոյթէն շատ աւելի լինին, տնտեսական տեսակէտով առ ի՞նչ կը ծառայէ ջրանցքին բացումն։ Եւ այն օրն ուր հասկցուի թէ (ինչպէս կը պնդեն Պ. տը Լէսէբսի հակառակորդք) իւր 24,000,000 ոսկի հաշուած ծախքն 311 միլիոն 800,000 ոսկւոյ պիտի հասնի, և ապագայ շահն այս ստուար գումարին տոկոսը տալու չպիտի բաւէ բնաւ, ո՞ւր կ՚իջնէ Բանամայի ջրանցի Ընկերութեան բաժնեգինն։ Այս տեսութեամբ աւասիկ կ՚ըսուի թէ Բանամայի գործն, իւր ցարդ լափած և յետ այսօրիկ լափելիք միլիոններով, դարուս ամենէն աւելի ձախող, ամենէն աւելի աղէտալի սեղանաւորական փորձանքը պիտի լինի։ Դիտելի է զի Ֆրանսական կառավարութիւնն իսկ չի հաւատար գործին յաջողութեան. զի Պ. Դիռառի պէս փորձ ելմտագէտ մը ու գործնական մարդու մը նախագահութեան ներքեւ գտնուող կառավարութիւնն այս օրերս զլացաւ վիճակահանութեան արտօնութիւն տալ Պ. տը Լէսէբսի։ Բայց եթէ գործն յաջող երեւոյթի մը տակ ներկայանար, ֆրանսական կառավարութիւնն անշուշտ չէր զլանար զիւր աջակցութիւն՝ Ֆրանսայի պատիւ բերելիք նոր և մեծագոյն ձեռնարկութեան մը։ Այժմ, ընդհակառակն, կը վախցուի թէ Բանամայի Ընկերութեան հետզհետէ հաւանական դարձող սընանկութիւնը Ֆրանսայի համար ո՛չ միայն սեղանաւորական այլ և քաղաքական աղէտ մը պիտի լինի. զի Պ. տը Լէսէբսի գործածած միլիոնները մեծաւ մասամբ Ֆրանսայի գիւղացւոց գրպանէն ելած էին, որք իրենց խնայութեան արդեանց այս կերպիւ փճացման յանցանքը կրնան վերագրել հանրապետական կառավարութեան, և ապագայ ընտրութեանց մէջ Հանրապետութեան դէմ կրնան դառնալ։

Բողենէ, Լէմպերկէ և Քրաքովէ դրուած նամակներու նայելով, Լեհութեան այս կարեւոր կեդրոններու մէջ ընդհանուր համոզում մը կը տիրէ թէ Պիզմարք Իշխան կը տածէ Բոլոնիոյ վաղեմի թագաւորութեան վերահաստատման գաղափարն։ Երկաթեայ Նախարարապետն առ այս գերմանական հողէն բնաւ զոհողութիւն չպիտի ընէ եղեր, նկատելով մանաւանդ թէ Բոզէնի լեհական գաւառք կիսովին գերմանացեալ են արդէն։ Միայն ռուսական Լեհաստանը պիտի միացուի եղեր աւստրիական Լեհաստանին հետ, և այս կերպիւ վերահաստատեալ լեհական թագաւորութիւնն հետզհետէ առ ինքն պիտի ձգէ եղեր Փոքր Ռուսիոյ և Ուքրէնի ժողովուրդներն, այնպէս որ օր մը կարենայ տարածիլ մինչեւ Սեւ Ծով, և պատուար մը լինել Ռուսիոյ Սլաւաց և Աւստրիոյ և Պալքանեան Թերակղզւոյն Սլաւաց միջեւ։

Յունուար 15ին Պապը մեծ հանդիսիւ «երանելեաց» կարգը դասեց կարգ մը մարդիկ, որոց սրբացումը կը խնդրուէր իրմէ։ Այս նորագոյն «երանելեաց» ոմանք նախկին Ճիզուիթ Միսիոնարներ են։

Գերմանիոյ ծովային նախարարութիւնը «Գերմանիա» անուն նաւաշէն ընկերութեան հրաման տուաւ նոր զրահաւոր մը շինելու, որուն համար երեք ու կէս միլիոն մարքէ աւելի ծախք չպիտի լինի։

Գերմանիոյ Գահաժառանգին կենաց դէմ փորձ մը փորձուելուն զրոյցը բոլորովին անհիմն չի թուիր. զի Իշխա-

—)(3)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՈՊԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

—Աստուա՛ծ իմ, մրմնջեց Տիկին Նուազէ, հրդե՛հ...

—Տեսա՞ք հրդեհի վրայ խօսելուն հետեւանքն, ըսաւ Բոլ հօրեղբայրն հեգնութեամբ. երբ արկածները կը հրաւիրենք, իսկոյն կը հասնին։

—Կը վախնա՛մ...

—Պէտք է դո՛հ լինիք, վասն զի բարեկամս Ֆօռդէլ գեղեցիկ առիթ մը պիտի գտնէ Սիմոնէն փրկելու։ Բայց բան մը չէ... կ՚երեւի թէ ելեկտրական կանթեղէ մը ցայտող ածուխներ են այդ կայծերը... ահա թատրէն կը յառաջանայ... մտիկ ըրէ՛ք... անշուշտ պիտի ապահովէ զմեզ։

—Վտանգ չիկայ, ըսաւ երգիչը, խօսքն հանդիսականաց ուղղելով։

Եւ բեմին վրայ գտնուող բոլոր դերասանք կրկնեցին.

—Վտանգ չիկայ... մի՛ վախնաք։

Նստարաններէն՝ հանդիսատեսք ոմանք ոտքի ելած էին. այլ վայրկեան մը վարանելէ յետոյ, իրենց տեղերը վերադարձան։

—Կը տեսնէք որ զարհուրելու բան մը չիկայ, ըսաւ Բոլ Նուազէ, սափիելով իւր եղբօր կինն որ նստի։

Սիմոնէ տեղէն չէր շարժած։ Էտուառ, նուաղ ալպաճով, ոտքի վրայ կեցած էր։

Կանացի ճիչեր կը լսուէին արդէն. բայց պահ մը հանդարտութիւն տիրեց։ Ապա, գրեթէ նոյնժամայն, դերասանք սկսան ներս փախչիլ հապճեպիւ։

Անկիւնէթի մէջ հրդեհը պատած էր թատերաբեմն եւ ներքին վարագոյրները կը վառէին լուցկիի նման։

Յայնժամ աննկարագրելի շփոթութիւն մը տիրեց սրահին մէջ։

Հրդեհն հողմահարի ձեւով կը տարածուէր դէպ ի վերին կալերիները, մինչ միւս կողմէ սեւ ու թանձր ծուխ մը կը պատէր թատրոնն։

—Արկած մը կը փափագէիք... ահաւասիկ, ըսաւ Բոլ Նուազէ՝ տաք երեւակայութեան տէր այրւոյն։ Բարեբաղդաբար ժամանակ ունինք դուրս ելնելու, հրդեհը մեր օթեակին չհասած։ Միայն թէ պէտք չէ որ ինքզինքնիս կորսնցնենք եւ մանաւանդ չաճապարենք,.... վասն զի հրդեհէն աւելի ժխորէն կը վախցուի։

—Շո՛ւտ, շո՛ւտ, բացէ՛ք սա դուռը, կը գոչէր Տիկին Նուազէ, սոսկումէն խելայեղ։

Այդ պահուն բնաւ մտքէն չէր անցներ թէ հրդեհը կրնար իւր աղջկան համար ազատարար մը յարուցանել, ինչպէս այն վէպերուն մէջ որոցմով լցուցած էր իւր ըղեղը։

—Հանդարտութի՛ւն, Օգգանի, հանդարտութի՛ւն, ամենքնիս ալ պիտի ելնենք, ըսաւ հօրեղբայրն հրամայաբար։ Ես յանձն կ՚առնում առաջնորդել օրիորդը, դուք ալ Էտուառի թեւը մտէք եւ առաջ անցէք։ Մտանց կը հետեւիմ ձեզ Սիմոնէի հետ։ Ջանացէք զմեզ չ՚կորսնցունել նրբանցքներուն մէջ... եւ եթէ արգելքի մը հանդիպիք, մեզ սպասեցէք։ Ես կ՚օգնեմ։

—Բայց սա դուռը բացէ՛ք կըսեմ։

—Կը կարծէք թէ գի՞րի՞ն է։

—Այլ եւս աչքերս չեն տեսներ, կը խեղդուի՛մ։

—Իմ բազուկիս կախնեցէք, Տիկի՛ն, ըսաւ Էտուառ Ֆօռդէլ։

Երիտասարդը նախամեծար պիտի համարէր իւր բազուկն օրիորդին ծառայութեան ներքեւ դնել, սակայն իւր բարեկամին հրամանը կը գործադրէր, գիտնալով քաջ թէ վտանգի պահուն հրամանատարութիւնը մէկ հոգւոյ թողլու է եւ թէ բացարձակ հնազանդութիւն անհրաժեշտ է։

Բոլ զուր ջանքեր կը թափէր օթեակին դուռը բանալու համար։ Հազիւ կը յաջողէր կիսով չափ բանալ, եւ ահա վերստին կը փակուէր այն, դուրսէն խոյս տուող ամբոխին մղմամբ։ Վերջապէս տեղի տուաւ այն կռուիւ զօրաւոր հարուածի մ՚առջեւ։ Տիկին Նուազէ, Էտուառի թեւը մտած, նրբանցքին մէջ նետուեցաւ, նոյնն ըրին նաեւ Բոլ եւ իւր եղբօրդուստրը։

Ինքզինքնին փրկուած կը կարծէին եւ վտանգը նոր կ՚սկսէր տակաւին։ Նետուած էին ամբոխի հեղեղին մէջ որ կը մղէր զիրենք անդիմադրելի զօրութեամբ մը։

—Թողէ՛ք որ մղեն զձեզ, գոչեց հօրեղբայրը. սանդուխն հեռի չէ։

Երրորդ կալըրիէն կուգար այդ խելացնոր ամբոխն, եւ տակաւին երկու յարկ պիտի իջնէր։ Եթէ շփոթութիւն չլինէր, գիւղին էր այդ, սակայն կանայք կը մղէին, ամուսինք կը զարնէին՝ անոնց անցք մը բանալու համար, ուրիշներ կը դիմադրէին հոսանքին, եւ այսպէս հակառակ հոսանքներ գոյանալով կը յապաղէին այդ մարդկային կոհակաց անցքն։

Երկու զոյգերն հազիւ տասն քայլ յառաջացած՝ բաժնուած էին իրարմէ։ Փոյթ չէր այս, բաւական էր որ ստորնայարկն հասնէին, եւ եթէ չլինէր ամբոխն, երկվայրկեանի մը գործ էր։

Բոլ Նուազէ հասկցած էր անմիջապէս թէ անկում մը մահացու պիտի լինէր, ուստի իւր եղբօրդուստրը զերծ պահելու համար վտանգէն, մէկ ձեռքով բռնած էր զնա, մինչդեռ միւս ձեռքով կը պաշտպանէր յետադարձ բազմանց դէմ։

—Կը վախնա՞ս, հարցուց նմա։

—Ո՛չ, ըսաւ արիաբար աղջիկը։

—Ուրեմն ամեն ինչ լաւ պիտի ընթանայ։ Ես կը խոստանամ ասկից հանել զքեզ։ Միայն ջանա՛ որ չթողուս զիս։

—Մօրս համար երկիւղ ունիմ։

—Անոր նկատմամբ հոգ մի՛ ըներ։ Էտուառ զօրեղ է եւ պաղարիւնութիւնը չի կորսնցներ։ Ես չպիտի աչխատիմ անոնց միանալ. Պոյէլտիէօ հրապարակին վրայ կը գտնենք զանոնք։

Հարկ էր բարձրաձայն խօսիլ լսելի լինելու համար, վասն զի այդ ժխորէն հեծծումներ, աղաղակներ եւ յուսահատական ճիչեր կ՚ելնէին որոց կրնկերանար սրահը պատող հրդեհին խուլ ճարճատիւնն, անդադար բամբի մը նման։

Սակայն ամբոխը կը յառաջանար եւ կարելի էր տակաւին չուրջ առնուլ։

Ցեղակարծ, օթեակներու բաց դուռներէն ծխոյ հորձանք մը տարածուեցաւ նրբանցքին մէջ, զայն լուսաւորող կանթեղները մարեցան եւ յանկարծակի խոր խաւար յաջորդեց այն կէս-մութին որուն մէջ կը շարժէին փախստականք։

Վերջին հարուածն եղաւ այս եւ հրդեհը ծագելէն ի վեր առաջին անգամ լինելով Բոլ Նուազէ կորոյս փրկութեան ամեն յոյս. բայց չդադրեցաւ մաքառելէ, ցորքան զօրութիւնն սպառած չէր։

Այժմ, մահու եւ կենաց մարտ մ՚էր արդարեւ. ա՛յն հոգեբանական վայրկեանն յորում կենաց պահպանման բնազդն յաղթելով ստացական զգացմանց, մարդս անասուն մը կը դառնայ եւ կ՚սպաննէ չսպաննուելու համար։

Գտնուեցան հայրեր որք իրենց աղջիկները թողին, եւ զաւակներ որք իրենց մօր դիակին վրայ կոխոտեցին։

Բոլ հօրեղբայրը չի թուլացաւ։ Սիմոնէի մէջքէն գրկած էր եւ կ՚զգար թէ իւր սրտին վրայ կը բաբախէր հեզ աղջկան սիրտն, որ իւր բոլոր յոյսը նորա վրայ միայն դրած էր գրեթէ անխուսափելի մահէ մը ազատելու համար։ Եւ որպիսի՜ մահ։

Երկուքը՝ զիրար տանելով՝ յաջողեցան սանդուխն իջնել եւ մինչեւ իսկ անվտանգ հասան առաջին կարգի օթեակներու նրբանցքը։

Բայց անդ՝ այդ առաջին յարկին մէջ ուստից հանդիսատեսք հեռացած էին առանց նեղութեան, անակնկալ արգելք մ՚ելաւ անոնց դէմ որք վերէն կուգային։ Ամենէն աւելի աճապարանօք խոյս տուողները գետնայարկին վրայ սոսկալի ջերմութեան մը եւ կուրացուցիչ լուսոյ մը հանդիպելով, երեւակայած էին թէ հրդեհի բուն իսկ վառարանին մէջ կը գտնուէին, և փոխանակ ջանալու որ ելնեն այն դուռնէն ուստից տասն քայլ միայն հեռու էին, կը փորձէին վեր ելնել վերստին։

Եւ այս մահացու սխալմէն անճռելի շփոթութիւն մը յառաջ եկած էր։ Երկու հակառակ հոսանքները միմեանց դէմ կը մարտնչէին դուրս ելնելու համար, զիրար կը կոխոտէին, եւ իբր լումն չարեաց՝ այրող վարագոյրներու բարկ հոտը ընչահեղձ գետին կը փաէր այն տարաբաղդներն որք այդ ամբոխին մէջ բանուած էին, իբրեւ նաւ մը հիւսիսային բեւեռի սառոյցներուն մէջտեղ։

—Կը մեռնի՛մ, ըսաւ Սիմոնէ նուղեալ ձայնիւ։

—Քաջութի՛ւն, պատասխանեց հօրեղբայրն որ կ՚զգար թէ մանկամարդ աղջկան ոյժերը կըսպառէին։

—Ես կորսուա՛ծ եմ... թո՛ղ զիս... միայն դու ինքզինքդ կրնաս ազատել...

Բոլ Նուազէ այսպիսի վատ հաչիւ մ՚ընելու կարող մարդ չէր։

—Ո՛չ, ըսաւ, ճիգ մ՚ընելով զայն չի թողլու համար, եթէ դու մեռնիս, քեզ հետ պիտի մեռնիմ։

Եւ այս տխուր վախճանն հաւանականութիւն կ՚առնուր, վասն զի ինքն ալ կը խեղդուէր եւ Սիմոնէի բազկաց սեղմումը կը ջլատէր իւր շարժումներն։

(Շարունակելի)

նին բնակած տան մեծ պարտէզը փակեցաւ իշխանական գերդաստանին չվերաբերող ամեն անձերու դէմ։

Ներկայ ձմեռն, որ Կ. Պոլսոյ մէջ արտասովոր խստութիւն ցուցուց, եւրոպական երկրաց մէջ ամենախիստ ձըմեռներէն մին է։ Թղթունք երկաթուղւոց եւ հեռագրական հաղորդակցութեանց ընդհատումներն, որոց շնորհիւ եւրոպեան սուրհանդակներէն կը զրկուինք ստէպ, Եւրոպիոյ այլ եւ այլ կողմերը խորին թշուառութիւն կը տիրէ աղքատ դասուց մէջ, եւ մինչեւ իսկ մարդու կորուստք ո՛չ սակաւ կը լսուին, ձմրան խստութեան պատճառաւ։ Կալէչիոյ մէջ շատ մը խեղճ Լեհերու եւ Հրեաներու սառիլը կամ անօթութենէ մեռնիլն արդէն իմացեր էինք, եւ այժմ կը ծանուցուի թէ արեւելեան եւ արեւմտեան Բրուսիոյ, Վեստֆալիոյ, Սիլեզիոյ, Մեքլէմպուրկի եւ Սաքսոնիոյ մէջ աղքատ դասերը շատ կը նեղուին։ Բրուսիոյ և Ռուսիոյ սահմանաց վրայ, ուր ջերմաչափը զերոյէ վար 22 աստիճան կը ցուցնէ, շատեր մեռած են ցուրտէ, մանաւանդ ռուս սահմանապահ զինուորներ, որք վեց ժամն անգամ մը կը փոխուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՆ ԵՒ ՎԱՀԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Ծանուցինք թէ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա, չորս հայ երեւելեաց հետ իւր տեսակցութենէն յետոյ, հրաւիրած էր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ կը լսենք թէ սոյն տեսակցութեան մէջ Ն. Ամենապատուութիւն առիթ ունեցած է Ազգին հաւատարմութեան մասին եղած կասկածներն անգամ մ'եւս՛ջրելու։ Ն. Բարձրութեան և Ն. Սրբազնութեան տեսակցութիւնը բաւական երկար տեւած է, և Հայոց Հրաժարեալ Պատրիարքին յայտարարութիւնք տեղեկագրուած են ուր որ անկ է։

Ցետ այս տեսակցութեան, Դատական Նախարարութեան Խորհրդական Վսեմ. Վահան էֆէնտի, որուն չորեքշաբթի Երուսաղեմատուն երթալով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցութիւնը ծանուցած էինք, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ յայտարարած է Ն. Ամենապատուութեան թէ Օգոստափառ Վեհապետը կատարեալ վստահութիւն ունի իւր հաւատարիմ հպատակ հայ ազգին փորձեալ հաւատարմութեան վրայ, որոյ նկատմամբ երբեք կասկած չէ տածած Ն. Կ. Վեհափառութիւն։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն Ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։ Ներկայ էր նաեւ Կրօնական Ժողովոյ ատենապետ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան։

Ժողովն ընդունեց Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդի հրաժարականն և վաւերացուց տեղապահի ընտրութիւնը։ Նոյնպէս նկատողութեան առնլով տեղւոյն գաւառական ժողովոյ ընտրութեան դէմ եղած բողոքներն, որոշեց այս մասին բացատրութիւն պահանջել Զմիւռնիոյ Արժ. Տեղապահէն։

Նկատողութեան առնլով Քարբերդի խնդիրն, որոշեց գրել տեղւոյն առաջնորդական տեղապահ Շիշմանեան Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոսին որ իւր պաշտօնը վարէ, ժողովները կազմակերպէ և չմիջամտէ վանական խնդիրներու։

Խառալամպեան Արժ. Ներսէս վարդապետ, որ երբեմն այցելու հովիւ Տիգրանակերտ կը գտնուի, հեռագրաւ խնդրած էր իւր անունը ջնջել վիճակին առաջնորդական ընտրելեաց ցանկէն, յայտարարելով որ հակառակ պարագայի մէջ պիտի մեկնի անտի։ Ժողովն որոշեց գրել Ն. Արժանապատուութեան որպէսզի անդ մնալով առաջնորդական ընտրութիւն կատարէ։

Ժողովն որոշեց, Թագրիր մը գրելով կայս. կառավարութեան, կրօնական թերթի մը հրատարակութեան համար հարկ եղած արտօնութիւնը խնդրել։

Ժողովն ստիպողութիւն տուաւ առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան յանձնաժողովոյն, որպէսզի ընդ փոյթ աւարտէ իւր պաշտօնն, որով յանձնաժողովն որոշեց ի նիստ գումարիլ յառաջիկայ հինգշաբթի օր։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով։

Նորընտիր Ուսումնական և Տնտեսական Խորհուրդք թէեւ երէկ ի նիստ հրաւիրուած էին իրենց դիւանը կազմելու համար, սակայն Ուսումնական Խորհուրդէն միայն Տօքթէօռ Յ. Թիրեաքեան էֆէնտի ու Փափազեան Նշան էֆէնտի ներկայացած էին, իսկ Տնտեսական Խորհուրդէն ոչ ոք եկած էր, որով որոշուեցաւ ուրիշ օրուան համար հրաւէր ուղղել։

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Քաղաքական Ժողովոյ հրաւէրին համեմատ, Ազգ. Վարչութեան երեկոյեան նստին ներկայացան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան Մեծ. Ատենապետն և անդամք. —Միքայէլ էֆէնտի Ցակոբեան, Տիգրան էֆէնտի Կիւմիւշկէրտան, Պատրիկ էֆէնտի Կիւլպէնկեան և Ցովակիմ էֆէնտի Մէնէրճեան։

Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Սիմոն պէյ յայտարարեց թէ երբեմն Հիւանդանոցի մատակարարութիւնն Ազգ. Վարչութեանց բոլոր մըտադրութեան առարկայ էր, և իւր յարուցած դժուարութիւնք արգելք եղած էին ազգային գործոց բարւոք վարչութեան։ Բայց ութ-ինն տարիներէ ի վեր, շնորհիւ արդի Հոգաբարձութեան աշխուժ և անձնուէր հոգածութեան, մեծ բեռ մը վերցած է Ազգ. Վարչութեան վրայէն. զի Հիւանդանոցի մատակարարութիւնն այլ եւս հոգ չի պատճառեր Վարչութեան։ Հետեւապէս, Ն. Վսեմութեան առաջարկութեամբ, Վարչութեան անդամք յատկապէս շնորհակալութիւն յայտնեցին Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, ազգային այս կարեւոր հաստատութեան բարւոք տընտեսութեան համար։

Ապա Հիւանդանոցի վերաշինութեան վրայ խօսելով, Հոգաբարձութեան մատուցած ծրագրէն և յատակագծերէն երեւցաւ թէ վերաշինութեան ծախքն, որ առաջ 38,000 ոսկի կը հաշուէր, 28,000ի զեղչուած է յատակագծոյն զեղչմամբ, և թէ այս գումարէն իբր 18,000 ոսկի ապահովուած է։ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէր թէ ամենալաւ յատակագիծն ունենալու համար ազգային և օտարազգի հինգ-վեց ճարտարապետներու հետ խորհրդակցած է, բայց կը յայտարարէր թէ վերջնական յատակագիծ մ'ընդունելու պատասխանատուութիւնը Վարչութեան կը թողուր։

Քաղ. Ժողովոյ Վսեմ. Ատենապետը պատասխանեց թէ քանի որ լաւագոյն յատակագիծն ունենալու համար Հոգաբարձութիւնն ամեն ճիգ թափած է, և քանի որ Ազգին վայելուչ Նոր Հիւանդանոց մը կառուցանելու գործն իւր բոլոր մտադրութեան առարկայ ըրած է, Հոգաբարձութեան ընդունած յատակագիծն Ազգ. Վարչութեան համար եւս ընդունելի է, եւ թէ անոր պատասխանատուութիւնը Վարչութիւնը սիրայօժար կը ստանձնէ ամենայն վստահութեամբ։ Ն. Վսեմութիւն յարեց թէ Վարչութիւնը բոլորովին պատրաստ է ամեն կարելի միջոցներով օգնել Հոգաբարձութեան՝ այս կարեւոր վերաշինութիւնն օր առաջ ի գլուխ հանելու համար։

Վանէն ի Պատրիարքարան կը գրեն թէ տեղական կառավարութեան հրամանաւ ինչ ինչ խուզարկութիւնք կատարուած են Վարագայ վանքին և Ալիւր գիւղի եկեղեցւոյն մէջ։ Այս խուզարկութիւնք ելք չեն ունեցած։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

Հանգուցեալ Գրիգոր էֆէնտի Մարկոսեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը վայելուչ շքով կատարուեցաւ երէկ ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոջ Բերայի, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան ազգայնոց և օտարազգեաց, յորս կը նշմարուէին գլխաւորաբար Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան գրեթէ բոլոր հայ պաշտօնեայք և եւրոպացի պաշտօնատարներէն շատեր, նմանապէս Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան կողմէ ներկայացուցիչք։

Յուղարկաւորութեան ներկայ էին նաեւ Համբէական ազգայնոց երեւելիքն ոմանք, և Րօպէրդ Գօլէճի բարձրագոյն կարգի ուսանողք՝ առաջնորդութեամբ իրենց տնօրէնին, Տր. Վօշպըրնի։

Հանդիսին կը նախագահէր Գեր. Խորէն Նար Պէյ Արքեպիսկոպոս որ և խօսեցաւ դամբանականն, սրտառուչ բանիւք գծելով հանգուցելոյն հանրային և անհատական կեանքն և ի վեր հանելով նորա օրինակելի փորձերն ու Տէրութեան և Ազգին մատուցած ծառայութիւնները։ Ատենաբան Սրբազանն, իբր բազմամեայ մտերիմ Գրիգոր էֆէնտիի, յայտնապէս յուզեալ՝ մանաւորապէս յիշեց հանգուցելոյն ամեն ժամանակ լաւ գործիչ մը և համեստութիւն սիրող եղած լինելն և փառասիրութենէ ու գովաբանութենէ խորշիլն։ Եւ խօսքն աւարտեց մխիթարութիւն մաղթելով հանգուցելոյն սգակիր որդւոց և յոյս յայտնելով որ նորա արժանաւոր որդիք պիտի յաջորդեն իրենց բարեյիշատակ հօր, նոյնքան օգտակար հանդիսանալով պետական և ազգային շրջանակաց մէջ իրենց կարեւոր ծառայութիւններով։

Ցաւարտ յուղարկաւորութեան հանդիսին, դագաղն՝ որ ծածկուած էր բարեկամաց կողմէ ղրկուած պսակներով՝ հանդիսաւ դուրս հանուելով եկեղեցիէն կառք դրուեցաւ և փոխադրուեցաւ Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատունը, Ցուղարկաւորաց մեծագոյն մասն և եկեղեցականներէն շատեր, ընդ որս և Նախագահ Սրբազանն, մինչև գերեզմանատուն ընկերացան իրենց հանգուցեալ բարեկամին դագաղին, ի նշան յետին յարգանաց։

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ, վաղը կիրակի, Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, ըստ որոշման Կրօնական Ժողովոյ, թաղին եկեղեցւոյն մէջ քահանայ պիտի ձեռնադրէ Պօյաճեան Տիրայր Ցակոբն։

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍի այս սաւոր թիւը կը պարունակէ.

Ազգային Տնտեսութիւն. Ազգային կացութիւն։ Արհեստագործք ի գաւառս. (Ս. Պ.)։

Ցուլիկք Բիւթանականք. Արկածներն ու գաւառաբարբառ. (Ա. Յ. ՍԵՎԱԶԵԱՆ)։

Նոր տարի եւ պանդխտութիւն. (ԳՐԻԳՈՐ ԱՄՊԱՐՃԵԱՆ)։

Ակէլա. (Յ. Մ. ՏՈՒՏՈՒԽԵԱՆ)։

Խորհրդաւոր նշանք. (Հաւաքեց Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ)։

Վէպ Հայաստանի բարբեր. Սիսակ և Սոսոն, Բռնութեան սխալներ. (Դ. Պ. ՆԱՃԱՊԵՏԵԱՆ). (Վերջ)։

Քաղուած Շաբաթական Լրոց. Արտաքին, Ներքին, Ազգային։

ԱԶԴ

Փաստաբան Ցակոբ էֆէնտի Ցակոբեան իւր գրասենեակն Իզմիրլի Օղլու խանէն փոխադրած է Ղալաթիա Վոյվոտա Ճամպէսի, Կլավանի խան, թիւ 53 (թիւ 7)։ Ցակոբեան էֆէնտի ընկերակցած է գերմանացի փաստաբան Տր. Պարչի հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով կատարուեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Ցաւարտ արարողութեան, Վեհ. Սուլթանն՝ առանձինն բազմած կառքի մը մէջ, որոյ երիվարներն Իւր ձեռօք կը վարէր, Եըլտըզի պալատան շրջակայ հիւանդանոցն այցելեց, ուր Իւր կայս. բարեւները տալէ յետոյ հիւանդաց, նոցա իւրաքանչիւրին մէկ մէկ օսմանեան ոսկի շնորհեց։

* *

Երէկ Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուեցան Սպանիական դեսպանը, դեսպանուհին ու առաջին թարգմանն և այլ օտարազգի երեւելիք։ Սէննէկայիտ Բաղըրը պէյ յանուն Ն. Վեհափառութեան մեծարեց զնոսա։

* *

Վեհ. Սուլթանի թիկնապահ Նամըք փաշա որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած լինելով երէկ կայս. պալատ գնաց և իւր շնորհակալութիւնն յայտնեց իւր հիւանդութեան միջոցին Վեհ. Սուլթանի կողմէ եղած շնորհաց համար։

Նամըք փաշա ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Հաւանական կը կարծուի որ ռուսական դեսպան Վսեմ. Պ. Նէլիտօֆ յառաջիկայ ամսոյ մէջ Աթէնք ուղեւորի զբօսական պտոյտ մ'ընելու եւ հանգստանալու համար իւր ծանրածանր աշխատութիւններէն։ Այսու հանդերձ, կ'ըսէ Լ. Հէրալտ, նկատելով որ արդի ժամանակիս մէջ բարձր դիրք մ'ունեցող դիւանագէտք իրենց կեդրոնէն հեռացումն կամ ամենափոքր շարժումները խոշորացոյցով կը դիտուին, եւ նկատելով մանաւանդ վերջին ժամանակներս ռուսական լրագրաց գործածած լեզուն հելլենական կառավարութեան հանդէպ, Պ. Նէլիտոֆի յԱթէնք ուղեւորութիւնը մասնաւոր կարեւորութիւն մը կ'ստանայ այս պահուս։

ՖԷՐՏԻՆԱՆԴ ԻՇԽԱՆՆ Ի ՓԻԼԻՊԷ

Ֆէրտինանտ իշխանն և Քլէմանդին իշխանուհին յոյժ եռանդագին և համակրալից ընդունելութիւն մը գտեր են ի Փիլիպէ։ Քաղաքին գրեթէ բոլոր բնակիչք և շրջակայ գիւղացիք Նոցին Բարձրութեան կ'սպասէին երկաթուղւոյ կայարանին մէջ եւ «կեցցէ»ներով ողջունեցին զանոնք։ Կայարանը զարդարուած էր դրօշակներով և արեւատական ծաղկամբք. երկու կոթողներ բարձրացուած էին կայարանին առջեւի ճանբուն վրայ։

Իշխանն և իւր մայրն իջնելով այն փառաւոր վակոնէն զոր Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնն անոնց տրամադրութեան ներքեւ դրած էր, ընդունուեցան քաղաքապետէն, Փիլիպէի կրօնական համայնքութեանց պետերէն և քաղաքային իշխանութեանց կողմէ։ Ն. Բարձրութեան ընդ առաջ գնացած էր նմանապէս զինուորական կառավարիչ Նիքօլայէֆ զնդապետն, իւր գնդին սպայից հետ, ամենքն ալ համազգեստիւք. կայարանին մէջ կը գտնուէին նմանապէս քաղաքային վարժարանաց աշակերտք և աշակերտուհիք։ Դեռահաս աղջիկ մը խօսք ծաղկեփունջ մը նուիրեց Քլէմանդին իշխանուհւոյն։

Մինչ զինուորական նուագածուաց խումբը պուլկարական ազգային երգը կը նուագէր, իշխանը կայարանին մէջ գտնուող բարձրաստիճան անձանց ոմանց ձեռքը սեղմեց և ապա իշխանուհւոյն հետ կառք նստելով Տր. Զօմաքօֆի տունը գնաց ուր պիտի բնակին ցորքան միան ի Փիլիպէ։

«Կեցցէ»ները շարունակուեցան իշխանական թափօրին անցած ճանբուն վրայ, որուն երկու կողմէ ամեն կարգի զինուորք բարեւի կեցած էին մինչեւ Տր. Զօմաքօֆի տունն որ հեռաձայն թելով մը (Թէլէֆօն) հաղորդակցութեան մէջ դրուեցաւ հեռագրական կայարանին հետ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ

Սէլանիկի հեռագրատան և թըղթատարատան տնօրէն Հաճի Ակեաֆ պէյ միեւնոյն պաշտօնով Եանեա փոխադրեցաւ և նմա յաջորդեց Եանեայի հեռագրատան և թղթատարատան տնօրէն Վասըֆ պէյ։

Սէլանիկի հեռագրատան և թղթատարատան քննիչ Րասիմ էֆէնտի նոյն պաշտօնով Այտընի փոխադրեցաւ և նմա յաջորդեց Այտընի քննիչ Շիւքրի էֆէնտի։

Զօրըորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուած է Թնդանօթարանի հաշուակալութեան դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Արիֆ պէյի։

—Մայրաքաղաքիս և շրջակայից կալուածական տրոց բարեփոխման համար կարգեալ քննիչ պաշտօնեայք յառաջիկայ փետրվարէն սկսեալ գործի պիտի ձեռնարկեն։

—Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իւր ցաւակցութիւնն յայտնել առ Եուսուֆ Րիզա փաշա, նախագահ գաղթականաց ընդհանուր վարչութեան, նորա թոռան մահուան առթիւ։

—Մէկ քանի օրէ ի վեր Սպարապետի Դրան մէջ զինուորական բարձրաստիճան բժիշկներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մ'ի նիստ կը գումարի որ պաշտօն ունի դեղարաններու ու դեղագործաց ոմանց մասին քննութիւններ կատարել եւ հարկ եղածն ի գործ դնել որպէս զի ոչ ոք առանց վկայականի դեղագործութիւն ընէ։

—Վեհ. Սուլթանն յիսուն ոսկի շընորհած է Մէքթէպը Օսմանի անուն վարժարանին, Եւրոպայէն գիտական գործիներ բերել տալու համար։

—Պոլսոյ հուգուգի դատարանին անդամ Նէշէ պէյի եղբօրորդի և վիճակագրութեան յանձնաժողովոյ առաջին քարտուղար Մահմուտ պէյ, որ հազիւ քսան-երեք տարեկան էր, երէկ յանկարծամահ եղաւ։

—Պառոն տը Հիրշ, Զմիւռնիոյ մէջ հրեայ տղայոց արհեստական վարժարանի մը շինութեան համար առայժմ 50000 ֆրանք նուիրած և խոստացած է յառաջիկային աւելի կարեւոր գումար մ'ալ վճարել։

—Կայս. կառավարութիւնն որոշած էր 30է տարիէն սկսեալ զինուոր առնուլ գաղթականներէ։

Արդ, սոյն որոշում հաղորդուած է բոլոր կուսակալաց, զօրաբանակաց հրամանատարներուն և այլ որոց որ անկ է։

—Եդեռնագատ ատեանը տասնհինգ տարուան չըթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Եօրկի անուն տասնեօթնամեայ պատանի մը, որ Պոլսոյ Թահդգալէ թաղին մէջ Սէֆէֆանի անուն անձ մ'սպաննած էր։

—Սէլանիկի մէջ հրատարակեալ Փօսթա Մաքէտոնիա անուն յունական լրագիրն հետեւեալը կը պատմէ։

Սէլանիկի մէջ ցուրտն այն աստիճան սաստիկ է որ ջերմաչափը զերօէն 11 աստիճան վար ցոյց կուտայ. քաղաքին աղքատ ժողովուրդն յետին ծայր խեղճութեան մատնուած է. փողոցներն ամայի են և թշուառութիւն կը տիրէ քաղաքիս վրայ։

Անցեալ շաբթու, վեց գիւղացիք սայլ մը հեծած՝ զոր կը տանէին երկու եզներ, քաղաք կը վերադառնային։ Այդ խեղճերն, ըստ կարելւոյն իրենց զինքեին ցուրտէն պատսպարելու համար, լիրարու փաթթուած էին։ Սակայն բնութիւնն յաղթական եղաւ և վեց տարաբաղդք, իրենց այդ դիրքին մէջ սառելով, մեռան առանց խօսք մը կարենալ արտասանելու կամ շարժում մը ընելու։

Ցաջորդ օրը քանի մը անցորդք սայլը նշմարելով մօտեցան և սոսկմամբ տեսան որ մարդ և անասուն սառած էին։ Գիւղացւոց մարմիններն իրենց տուները փոխադրուեցան և թաղումը կատարուեցաւ գիւղին գերեզմանատան մէջ, որոց և այրեաց հեծեծանաց մէջտեղ։

Նոյն շաբթու մէջ, հինգ հոգիէ բաղկացեալ կարաւան մը սառած գըտնուեցաւ ամայի ճանբու մը վրայ։ Հինգ ճանբորդներն ալ ցուրտէն մեռած էին։

Ամենն այս չէ, Բէժիլ գետ մը ուղելով խուզարկութիւն մը կատարել հեծեալ մարդու վրայ որ քաղաք կը մտնէր, զարմանօք տեսաւ որ ձին իւր ճանբան կը շարունակէր, մինչ վրան հեծնողը բնաւ ուշադրութիւն չէր դարձըներ իրեն ու անշարժ կերպարան մ'ունէր։ Դէտը՝ զայրացած՝ մարդուն վրայ յարձակեցաւ և ցնցեց զնա. յանժամ միայն նշմարեց թէ դիակ մ'էր այն. խեղճ ճանբորդը ցուրտէն սառած էր։

Ցոյն թերթն այս տխուր դէպքերը պատմելէ յետոյ, կը ծանուցանէ թէ Սէլանիկի մարդասէր անձանց մին՝ Պ. Ժան Բանտէլլի՝ աղքատ դասակարգին թշուառութենէն զգածեալ՝ 20,000 օխա ածուխ բաշխել տուեր է աղքատաց։

—Կրէտէի պաշտօնական լրագիրը կը հրատարակէ կղզւոյն եկամտացոյցը որ վաւերացած է Բ. Դրան կողմէ։ Այդ եկամտացոյց 6,825,678 ղրուշի բաց մ'ունի։

—Երեքշաբթի օրը Հայտար Փաշայի երկաթուղւոյ կայարանէն մօտ 17 քիլոմէթր հեռացած էր, երբ մեքենավարը նշմարեց որ ճանբուն վրայ մարդ մը պառկած՝ զանազան նշաններ կ'ընէր։ Կառավարութիւն անմիջապէս կեցուց և պաշտօնեայք վար իջնելով նշմարեցին որ երկաթուղւոյ պահանորդաց մին հրացանի հարուածով մը վիրաւորուած էր արիւնթաթաւ գետին փռուած։ Վիրաւորեալն յայտարարեց թէ իւր վրայ զէնք պարպողն էր ալպանիացի խումբ պարտիզպան մը որուն հետ կռիւ մը ունեցած էր երկու ոչխարներու համար զորս ալպանիացին ճանբուն վրայ կ'արածէր։ Վիրաւորեալն հիւանդանոց փոխադրուեցաւ ուր ծանր վիճակի մէջ կը գտնուի։ Քաղաքային իշխանութիւնք անմիջական միջոց'եր ձեռք առած են ձերբակալելու համար չարագործն որ յաջողած է սակայն փախչիլ։ (Ստամպուլ)

—Քօզանակէն (Մակեդոնիա) Նէօլոկօսի ուղղեալ նամակ մը կը պատմէ թէ Զարչամպայի տնտեսատանին մէջ կատաղի կըռիւ մը տեղի ունեցեր է Թուրք գիւղացւոց և Բլժիի դէմերու միջեւ. առաջինք փախուցած ծխախոտ կը վաճառէին արձանէ համարձակ և վերջինք կ'ուզէին արգելուլ զայնսւ. Դէմերն ու սուրիկոնք, ընդամենն բոր յիսուն հոգի, վարկադրուեն էն փախչիլ, գիւղացւոց արձակած քարի հայտ անձերուն չըի մահուլով։ Ցոյն թեթին թղթակիցը կը յարէ թէ Զարչամպայի շարաթական տօնավաճառին մէջ, մաքսախոյզք անարգել կը վաճառեն իրենց ծխախոտը, իսր թէ ցոբէն վաճառէին։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր դադար։

Վաղը, կիրակի, ցերեկը պիտի ներկայացուի «La Petite Mariée» և վաղը գիշեր Դ ներկայացումն «L'Africaine»ի։ Ներկայացումը պիտի սկսի գիշերուան ժամ ճիշդ ութին։

ԱԶԴ

Կը ծանուցուի պէտք ունեցող ընտանեաց թէ լաւ ստնտու մը կայ պատրաստ։

Փափաքողք կրնան դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պերլին 26 յունվար

Պատերազմական գործոց նախարար զօրավար Պրոնսարդ Ֆօն Շէլլէնտօրֆի մէկ յայտարարութենէն կը տեսնուի թէ 280 միլիոն մարքի վարկ մը հարկաւոր է ի գործադրութիւն զինուորական օրէնքին։

Բարիզ, 26 յունվար

Կոմսալի տնօրէն Պ. Հէնրի տը Բէն մեռաւ այսօր։

Ծովակալ Ժիւրիէն տը Լա Կրավիէռ, կոմս տ'Օսոնվիլ, և Թէոդոռ-Ֆրանսէ տնօրէն Պ. Ժիւլ Կլարդի Ֆրանսական Ակադեմիոյ անդամ ընտրուեցան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 յունուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)		....	111 1/8
3 »	»	(վաճառինն)	110 7/8
3	Բարիզի »	(պանքայի)	22 73
3 »	»	(վաճառինն)	22 82 1/2

Օսմանեան Փօնսօլիտէ

			Պահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միւզ. ...)	Սէրի Գ.	Կ.	15 17
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	»	15 17
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 16
Բարձրագոյն գին	»	»	15 16
Նուազագոյն »	»	»	15 16
Կէս օրին	»	»	15 16

ԻՄՓՕՐԹԱԶԷ ՏԱԺԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	35 22
Այս առաւօտ	35 20
Կէս օր	35 20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա	Սէրի	23 20
» 1860) » 1863) » 1872)	Յ	»	14 10
» 1865) » 1869) » 1873)	Ք	»	0. 15 16

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ցօժիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4
Քրէտի ժէնէրալ .... Գ. Կ.... Օսմ.	»	6 23
Պանք տը Գօնս	»	6 18
Գօս. Շիմէն է վալէօր	»	3 33
Թրամուէյ	»	3 50
Բուլկէլի երկաթուղի	Ֆր.	37 3/8
Ցոկիէթէ տը Բրէօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լոտերիայի	»	132

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	... 100
0 ֆրանքնոց	»	... 88 8
Անգլիական ոսկի	»	... 111 2
Ռ. (Իմփէրիալ	»	... 90 38
Ֆրիմեց	»	... 51
Պուլիթեիմաճիտ	»	... 10 32
» արծաթ	»	... 75 20
Ֆիօրին	»	... — —
Մէճ. արծ. (տուրք.)	»	... 109 7
Վեշլոց	»	... 104 10
Հինգնոց	»	... 104 10
Բէշլիք	»	... 101
Չաւքիէ	»	... 15 30

ԱԶԴ

Դրամական հրապարակի և սեղանաւորական գործոց, որպէս նաեւ տոմարակալութեան հմտութիւն ունեցող մի երիտասարդ կը փափաքի դրամատանց կամ վաճառականներու քով (ըստ հարկին ընդ երաշխաւորութեամբ) պաշտօնավարել։ Դիմել Արեւելքի Խմբագրատունը։

1510　　　　1—5

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅՈՑ-ՁՈՐ

Հայոց-Ձոր, որ մեր ազգութեան անդրանիկ հանդիսավայրն եղած է, և եղած է «կոյս գաւառ» մը, շնորհիւ մեր Աղթամարայ կաթողիկոսին բողոքականութեան զոհ լինելու կը պատրաստուի։ Վերջին ժամանակներս, պանդուխտներն որք մըջինի անընդհատ կարաւանի նման կը շարունակեն իրենց Պոլիս դիմել, հաւաստեցին թէ Հայոց-Ձորի երեք կարեւոր տեղերը բողոքականութիւնը մուտ գտած է, վերին Հայոց Ձորի մէջ Նոր-Գիւղ, ստորին Հայոց Ձորի մէջ Խոր-Գոմ գիւղը բուն դրած է, սուրբ գիրք ծախելով, կիրակի օրեր քարոզներ խօսելով. իսկ Մաշտակ գիւղի մէջ երկու բողոքականներ՝ Գաղանճեան Ցովհաննէս ու Պետրոս անունով վանցիները մանրավաճառութեան խանութի հետ բացեր են նաեւ բողոքականութեան ձուլարան մը. Մաշտակի Պասուր անուն անձն իրենց գործիք ըրած են վարձելով նորա տունն 800 ղրշ.ի, կաշառած են զայն որ իրենց նոր քարոզութեանն յարած է, ու երբ մէկ կողմէն կը ծախեն խստուտիկ ապրանքներ, մի եազմա, 40 փարա արժող, 5-6 ղրշ.ի, ճշմարիտը խօսելով թէ նորա արժէքն է միւս կողմէ Աւետարանի սկզբունքներ, վարդապետութիւններ կը ծախեն, կը շորթեն խեղճ գիւղացւոց դրամներն ու զգացումներն, ատելութիւն կը սերմանեն հայ գիւղացիներու սրտերուն մէջ ընդդէմ կրօնի, իրենց կաթողիկոսն իբր կրօնի ճշմարիտ տիպար մը ներկայելով, որով խեղճ գիւղացիք արդէն ձանձրացած այդ երկաթի ծանր անուան ներքեւ, ոչ թէ համոզմամբ, այլ զանելով իրենց կրօնիպետին զզուելի ընթացքէն, կ'ընդգրկեն ճարահատեալ բողոքականութիւնը։

Ժողովուրդ մը՝ որպէս է հայ գիւղացիները՝ չունենալով իրենց առանձին համոզում մը իմաստասիրուած, մեքենաբար կ'ընդօրինակեն իրենց հոգեւոր հովիւներին լաւ կամ վատ գործերն. արդի պարագային երբ Աղթամարայ կաթողիկոսն իր անտարբերութեամբ ու լոկ կօղոպուտի հաշիւներովն հրաժարած է ժողովրդեան բարւոյն գործելէ, անշուշտ օտար մարդորսներ իրենց ցանցը պիտի նետեն անզգայութեամբ խաղաղացեալ ազգային ծովի մէջ։ Գիտեմ թերեւս կեդրոնը չատանայ Աղթամարայ կաթողիկոսին գրելով անոր ուշադրութիւնն Հայոց-Ձորի վրայ հրաւիրել, ու տարակոյս կայ միթէ որ նա պիտի հերքէ, պիտի մերժէ ըսելով որ այդ գրուածներն արդէն չափազանցութիւն են, ու միթէ այդ հաւուկոտոր բանակցութեամբ դարմա՞ն կը լինի խեղճ Հայոց-Ձորի գաւառին։

Հայոց-Ձորի մէջ բողոքականութիւնը պիտի ճարակի, այո՛, զի ժողովուրդը ձանձրացած է այդ երկաթէ ճնշող ձեռքէն, ու կը խորհի ազատ լինիլ այդ անեսակ գայթակղելի անձնաւորութենէ մը որ ամիներով կը դեգերի Մոկաց Բուլթէու Ս. Գէորգի տաճարը չինել ձեւացնելով որպէս զի տարեկան 130 ՈՍԿԻ եկամուտն ապահովէ, մինչդեռ Հայոց Ձորի Խէքի ու Սրխու վանքերն ոչխարաց գոմ եղած են ու անհատական հազարաւոր սրտի ճշմարիտ տաճարները կը քանդէ օտար թշնամիի մարդորսական ձեռքը։

Խ. ՌՍՏԱՆԻԿԵԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍ Ո՞Ր ՕՐ ԾՆԱՒ

Ամեն տարի այս օրերս, գրեթէ ամեն տուն այս հարցումը կ'ընեն, եւ ամեն մարդ ալ տեսակ տեսակ պատասխաններ կուտայ։ Օտարազգի Քրիստոնեայներն ալ զմեզ ծաղրելով մեր վրայ կը խնդան, Ծնունդն և Մկրտութիւնը կամ Աստուածայայտնութիւնն յունվարի 6ին միասին տօնելնուս համար։

Նա մանաւանդ Հռոմէադաւան հայերէն շատերն ալ մեզ կը ծաղրեն։ Ուստի ասոնց ամենուն երկար պատասխաններն ազգիս գրագիտաց և պատմաբանից յանձնելով, հետեւեալ կարճ պատասխանն ունինք, զոր ասկից 29 տարի յառաջ, այսինքն 1859 թուա-

կանին Վիէննա տպեալ Օրացոյցէ մը առած եմ. Խ. Ս.

«Տօն Ծննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի.

«Քրիստոնէութեան սկիզբէն Յիսուսի Քրիստոսի Ծննդեան տօնը կը կատարուէր, բայց ի սկզբանէ որոշ օր մը չունէր։ Ս. Կղեմէս աղեքսանդրացին կը վկայէ թէ քանի մը տեղ ապրիլի 20 ին, տեղ տեղ ալ մայիսի 15ին կը տօնուէր։

«Ս. Եպիփան, Կասսիանոս և ուրիշները կը վկայեն թէ արեւելք ժամանակ Եգիպտոս Նոյն տօնն Աստուածայայտնութեան տօնին հետ յունվարի վեցին կը տօնուէր.

«Ինքը Ս. Եպիփան յայտնապէս կը դնէ թէ Քրիստոսի Ծննդեան օրը որ և Աստուածայայտնութեան օրն է, յունվար ամսոյն վեցին կ'ըլլայ։ Նաև սուրբ Յ. Ոսկեբերան կը վկայէ թէ արեւելք յունվարի վեցին Ծննդեան տօնը կը կատարուէր, սակայն կը ցուցընէ թէ պէտք է որ նոյն տօնը դեկտեմբերի 25 ին կատարուի ըստ օրինակի արեւմտեան եկեղեցւոյ, ուր, կ'ըսէ, ի սկզբանէ հետէ Թրակիայէն սկսած մինչեւ ցԿադէս (Եւրոպայի արեւմտեան ծայրը՝ որ է հիմակուան Քատիքս քաղաքը Սպանիայի) ամեն բնակիչք նոյն օրն այն հանդէսը կը կատարէին։ Ու Հռովմայի բնակիչքը հին աւանդութենէ ասիկա կը ցուցընէին, որոնք աս բանս՝ Քրիստոսի Ծննդեան տօնը Հրէաստանի մէջ Օգոստոս կայսեր հրամանաւ եղած աշխարհագրին մատեանէն՝ որն որ հոն Հռոմ հասարակաց դիւանին մէջ պահուած էր՝ կրնային հասկնալ։ Արդ թէպէտ եւ ի սկզբան այս տօնը այլ և այլ օրեր կը կատարուէր, սակայն ետքէն առ հասարակ դեկտեմբերի 25 ին կատարելու սովորութիւնն հաստատեցաւ.»

Տես

Տօմար կամ օրացոյց ընտանեկան 1859 տարւոյ աշխատասիրութեամբ Մխիթարեանց Վիէննայի, երես 24.

ՀԵԼԼԵՆՈՒՀԻՈՅ ՄԸ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ
ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԱՍԻՆ

Աթէնքի Դօր անուն թերթին մէջ, որ Ելլադայի բազմադդեցիկ և բազմատարած լրագիրներէն մին է, Հելլենուհի մը՝ Ոիմփ… ստորագրութեան ներքեւ ծպտեալ, ասիական Թուրքիոյ և աւելի Պոլսոյ ազգութեանց իգական սեռերուն այլ և այլ դասերուն այլ և այլ հանգամանաց նկատմամբ, բաւական սուր ու սիրուն դիտողութիւններ խմբագրած էր.

Ամեն կին նախ իւր սեռը կը տեսնէ, և նախ նորա մասին խօսիլ նախանձական պարտք կը համարի.

Հելլենուհին սապէս կ'սկսի իւր յօդուածը. «Ապրած լինելով, մօտ տասը տարի, Թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ, կենակից կենցաղակից եղէ անդ ամեն ազգի բաւական բարձր դիրք և ազդու դեր ունեցող ……… հետ, որոց զարգացմանց և բարոյից նկատմամբ ինչ ինչ ուսումնասիրութիւններս կ'արժեն որ Աթենուհեաց ընթերցման և ուշադրութեանն յանձնեմ հրապարակաւ.»

«Նոքա, կ'ըսէ Աթենուհին, իրենց միջավայրին սեպհական երեք ազգութեանց ներկայացուցիչներ են, Հայուհիք, Յոյնք, մասամբ և Բուլղար… ……… » Իրեն կարգ մը խորհրդածութիւններէն յետոյ, կ'անցնի խօսիլ մասնաւորապէս մեր ազգին ……… մասին, մեզ կարի շոյումիկ սա բացատրութեամբ կերպովս. «Սոյն խառն տպաւորութեանց կատարելատիպ պատկերը կը ներկայացնեն Հայուհիք, որք, սկսեալ ստորին դասէն մինչեւ վերինն, նախնական և բարձրագոյն կրթութեան կարի հետամուտ են. Ունին կրթական բաւական ազդեցիկ և բազմանդամ ընկերութիւններ, որք կը սնուցանեն և կը վարեն, թէ' ի Կ. Պոլիս և թէ ի հայաբնակ գաւառս, բաւական թուով աղջկանց վարժարաններ, յորոց ելած են և կ'ելնեն միշտ բազմաթիւ աշակերտք և ուսուցիչք, որք կը յաւելուն փառքն ու պատիւն ազգային կրթութեան և իրենց կրթական խնամակալուհեաց ……… և ……… ջանից. Ունին Հայուհիք բաւական փայլուն տաղանդով օժտեալ գրագիտուհիք, որք ոչ միայն յայտնի ստորագրութեամբ կը խմբագրեն, կը մատենագրեն, կը բանաստեղծեն, կը վիպասանեն, այլ յաճախ ծպտեալ ստորագրութեամբ եւս կը յօդուածագրեն ու կը բանասիրեն.

«Հայոց կրթասիրական ջանքն այնքան եռանդուն է, որ յաճախ տեսած եմ Պոլսոյ մէջ անգլիական, ֆրանսական և այլ օտարազգի վարժարաններ, որոց մէջ երբեմն մեծամասնութիւնն՝ հայոց երկսեռ ուսանողները կը կազմեն գլխաւորաբար և ցերեկեայ. Այս կրթական արտասովոր երեւոյթ ոչ միայն օտարաց այլ նոյն իսկ իրենց ազգայնոց ուշն այնքան կը գրաւէ, որ յաճախ ընտանի և հրապարակային ծանր և վիճաբանող դիտողութեանց, խորհրդածութեանց նիւթ կը լինի, այնպէս որ երբեմն կը թարգմանուի այն հայրենասէրներու կողմանէ հայոց ……… մը …………, զոր թէեւ ոմանք հաւաստեն կրթասիրութեան ……… Հելլենուհեաց կրթական բարձրագոյն հաստատութիւնք եւս, թէեւ վերջին տարիներ չառցան ի Կ. Պոլիս այլ յաճախ մեր բարձր ընտանեաց և ընկերութեանց մէջ հայոց ազգին կրթական առաւելութիւնք և նկրտումնք եռանդուն և նախանձայոյզ խօսակցութեանց առարկայ կը լինին.» Հելլենուհին հայ աղջկանց օտար վարժարաններն յաճախելուն հետեւանքը, ձեւի մը տակ, կը նկատէ ազգային ոգւոյն և բարոյական տկարացման և ……………, և մի օր, օտար ազգաց մէջ ընկղմելու, կորսուելու վտանգն անդ կ'ընդնշմարէ, և ասոր ապացոյց կը բերէ շատ մը բարձր և ստորին դասէ հայուհեաց օտարազգիներու հետ ամուսնանալներն, որք եթէ չարունակուին, կ'ըսէ, հայ ազգին ապագային այնքան սփոփաբեր չը կարեն լինել։ Այս բացատրութիւններն կը չըզտէ գրգռելու համար՝ յանուն օտարամոլութեան հայոց՝ հելլենուհիներն որ օտարաց կրթական ծաւալմանց մէջ յաճախելէ զգուշանան. Հելլենուհւոյն սոյն դատողութիւնք արդարեւ կը ներշնչեն մեզ և ամեն հայոց մի կարգ խորհրդածութիւններ որք զմեզ շատ հեռուները կը տանին, և պահ մը զմեզ մեր մէջ և մեր քով կը կը կարմրցնեն. Երբ օտարուհի մը որ մեր հայուհեաց օտարամոլութեան գործմանց վրայ կը դնէ իւր փափուկ մատն և Աթէնքէն մեզ ապագային դասեր կուտայ, և կրթութիւնն ազգայնացնելու պէտքն ու հարկն զմեզ խոցելու չափ ազդու չըշտերով կը զգացնէ ու կը փաստաբանէ, անշուշտ մենք ո՛րչափ խորապէս կը յուզուինք, և ո՛րքան մեծ իրաւունք ունի հելլենուհին. Վկայ լոկ Սկիւտար մեզ, ուր մեզ չափ բազմաթիւ են և յոյնք. Բայց անդ Հօմի ամերիկեան և մայրապետներու ֆրանսական վարժարանին բոլոր ուսանողուհիք գրեթէ հայոց աղջկունքն են, և այդ երկու վարժարանք որք այնքան փառաւոր կերպով կ'ապրին, գրեթէ հայոց դրամովը ու հայոց զաւակներովն է. Մինչդեռ մենք յոյներէն աւելի աղջկանց բարձրագոյն և բազմագոյն ու բազմարդիւն վարժարաններ ունինք յԻւսկիւտար, իրաւունք չէ՞ մեզ հելլենուհիէ մը աւելի պահանջել մեր ծնողքներէն որ յոյներէն աւելի հայրենասէր լինինք.

Հելլենուհին կ'ըսէ. «Հայուհիք կրթութեամբ երբեմն անգլուհի, ամերիկուհի և աւելի ֆռանսուհի են. Նա մանաւանդ որ ոչ միայն իգական այլ և արական դասերն հայոց գրեթէ աւելի ֆռանսական հեղինակներով, լրագիրներով և վէպերովը կը շինեն, կը պարարեն իրենց մտքեր, սրտեր եւ նոցա ազգային յատկանիշերովը կը յօրինեն իրենց բարքերը քան նոյն իսկ ազգային հեղինակներովն ու ազգային յատկանիշներովն, որոց մէջ որքան ալ դժբաղդ դարեր խորթութիւններ ներմուծած լինին, այսու հանդերձ կան նահապետական և գնահատելի և ընդօրինակելի գծեր, զորս եթէ իրենց կրթութեան ասպնջանով զտեն ու զատեն ու լուսացնել չարունակեն, աւելի սիրելի և հրապուրելի ընել կարող են.»

Ասպասիայի և Սափոյի թոռն, քիչ մ'աւելի յառաջ երթալով Արմենուհին քննադատելու և զնա անդամանելու ուղղւոյն մէջ, չը քաշուիր ըսել թէ «Հայուհին յաճախ թրքուհի մ'է իւր խոհանոցին, իւր վարագուրին ետեւ, Եւրոպուհի է իւր զգեստուց ու արտաքին տեսքին մէջ, Հայուհի է իւր լեզուին և իւր կրօնի մէջ. յաճախ այդ ազգային պատմական եւ իրական երկու յատկութիւններն ալ կ'եղծանէ բողոքականալով, կաթոլիկանալով եւ երբեմն ալ բոլորովին հեթանոսանալով, օտարին կրօնքին հետ օտարին օրէնքն ալ, բարքն ալ, լեզուն ալ փոխանելով.»

Հելլենուհին պէտք է գիտնայ թէ ամէն ազգ իւր պատմական և արդեանական կենաց մէջ մեզ նման ընկերաբանական երեւոյթներ ունեցած է, յայտնի կամ գաղտնի, բռնի կամ կամովի. այլ չէ ընկլուզած ու անհետացած.

Շնորհակալ ենք մեր Հելլենուհւոյ քրոջ սոյն պատուասիրական ակնարկութիւններէն ու բացատրութիւններէն. սակայն երբ կ'ըսէ թէ հայուհին երբեմն իւր աչն օտարին տալով սիրտն ալ սիրոյն հետ նմա կ'ընծայէ, ճշմարտութիւնը կը խեղաթիւրէ, զի եթէ հայուհին ուրիշ ամեն այլազգուհեաց նման երբեմն եթէ երբեք գթած ալ է, իւր ազգային հայրենասիրական յատկանիշն երբեք կորուսած չէ. Հայուհին ամեն պայմանի և միջավայրի մէջ հայուհի է. Իւր յօդուածի բարոյախօսութեան մէջ, մեծ դասն աւանդելու է աւելի իւր ազգակցուհեաց, թէեւ չ'ենք մխտեր հելլենուհեաց ալ արտասովոր հայրենասիրութիւնն որ պատմական է և անմահ.

Գատը-Գիւղ Մ.

ՄԻ ԿՏՈՐ
ԲԼԲՈՒԼԻ ՏՂԱՅ ԳԱՍՊԱՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

Կովկասեան Երեւելի աւազակապետ Բլբուլի տղայ Գասպարի կենաց հետեւեալ դրուագը հաղորդած են մեզ. Գասպար մեռած է իբր չորս տարի առաջ.

—Թոմաս ջան, ա՛ս, մի Աստուած սիրես դուրս գայինք այս բանտից, քան հաս Բերդանի հրացան ճարէիր ինձ համար, տեսնէիր թէ քանի կոփիներով ինչպէս էի ծակ մաղ անում այդ թշնամիներին.

Խօսքը իւր երկիրն աւերող օտարազգի աւազակների մասին էր.

Եւ ուղիղ որ՝ այդ մարդու քաջութիւնը և ճարպիկութիւնը չափելու համար բաւական է ասել, որ այդ մարդը վեց անգամ փառաւոր կերպով փախաւ Երեւանի բանտից, տանելով իր հետ ամեն անգամ մի քանի ընկերներ.

Հայրենասիրական կայծը չէ հանգել հայ գիւղացու, հայ մարդու մէջ, լինի նա աւազակ, թէ հողագործ, թէ արհեստաւոր. Գասպարը գիւղացի էր. պատահմամբ նա ընկաւ բանտը և բանտը զարթեցրեց նրա ճարպկութիւնը և հնարագիտութիւնը, և ժամ վայրկեանի նման, հասարակ պատահական յանցանքը վերջացաւ Երեւելի աւազակապետի կոչումով.

Թոմասի ինչ գործի համար բանտարկուած լինելը լսելով, շղթաները մեհօրէն շարժելով, անցաւ նրա լուսամուտի առաջով և մի քանի խրախուսական խօսքեր ուղղեց գլխին նա. Զինուորները ոչ ոքի բանտարկուածներից չէին թոյլ տալի անցնել Թոմասի լուսամուտի առջեւից, բայց Գասպարի առջեւ պատկառանքով լռում էին. Թոմասի գործը արժանանք ասել շատ սրտերում, նաեւ բանտում, և այդ թնդացող սրտերից մէկն էլ Գասպարի սիրտն էր.

Թոմասը սեղմեց նրա ձեռքը, լսելով նրա բերնից հայրենիք գնալու միտքը, խոստացաւ նրան օգնել մի աւազակային խումբ կազմակերպելու համար և Գասպարը այն օրից սկսած մտածեց փախչելու միջոցների վրայ.

Նա փախաւ.

Հանգամանքները այնպէս յաջորդեցին, որ Գասպարի փախչելուց մի փոքր միջոց յետոյ Թոմասն էլ դուրս եկաւ բանտից, կառավարութեան հրամանով. Այդ երկուքն չը յաջողեց այնուհետեւ մէկ մէկու տեսնել, բայց միջնորդ քաջ երիտասարդների ձեռքով նամակագրութիւն ունէին. Թոմասը կատարեց իր խոստումը. գրեց Թիֆլից մի պարոնի ու շատով հասցրին հրացանները. Ահա նամակի խնդական պատահէր.

«Ուղարկիր 20 Բերդանի հրացան 20.000 փամփուշտով, կորիւնը բանտից փախաւ, գնում է հայրենիք.»

Մինչեւ այդ նամակի բովանդակութեան կատարուիլը, Թոմասը ճարեց և ուղարկեց Գասպարին մի Պիպօտիի հրացան երեք հարիւր փամփուշտով. Գասպարը այդ միջոցին Երեւանի այգիներում իր ընկերներով պտտում էր. Մի օր նա կ'երեւար Էջմիածնի գաւառում, միւս օրը արդէն կը լսէիր, որ նա Ծաղկաձորի լեռներում այլազգիներին կողոպտել է. Ամբողջ երեք չորս ամիս նահանգը լարուած դրութեան մէջ էր, հոկողութիւնը սաստկացաւ, երկու միլոն չէր կարելի անցնել չը պատահելով ոստիկանութեան ձիաւոր խմբերին. Ամեն բերնից «Բլբուլի տղայ» խօսքն էր լսւում և նրա քաջագործութիւնները. Նրա ամեն արածները պատմելու համար հատորներ են հարկաւոր, այսուհետ միայն հարեւանցի կ'անցնենք. Կը մտնէր նա հարուստ հայ վաշխառուի տունը, կը պահանջէր 500 մանէթ և կ'երթար. հայ գիւղացին —հողագործը ազատ անցնում էր ճանապարհով, վստահ լինելով որ Բլբուլի տղէն իրեն չի դպչի. Շատ անգամ խնդրեր նրանից օգնութիւն էին ստացել. Նրա որսը գլխաւորապէս այլազգին էր.

Վերջին անգամ անցաւ նա Երեւանի փողոցներով երեկոյեան պահուն, ճրագները նոր կպած ժամանակ. Թոմասը տեղեկացաւ նրա անցնելու մասին, իր մի ընկերով հետ անցաւ քաղաքի բոլոր անկիւնները, գնաց գերեզմանները, յուսալով այնտեղ գտնել նրան, բայց ի զուր, Գասպարը ուղղակի անցել էր Քանաքիր, Ազասու ձննդավայրը.

Վերջին գնալն էր դա. Ոստիկանութիւնը Դիլիջանի անտառում յարձակւում է նրա վրայ, չորսը, զէնքերը հանուած ժամանակ, ձիերին զէնքերը վրան կարողանում են բաժնել Գասպարի խմբից, այնպէս որ սա իր ընկերներով միայն կարողանում են մտրկ և հետեւակ փախչել. Ոչ մէկը չորս ընկերներից չէ ձերբակալւում, միայն մէկ մէկու կորչում են. Գասպարը գալիս է իր քեռու գիւղը, խնդրում է ծածկուելու տեղ տալ, քեռին անձնատուրութը գտնում է յարմար գէզը, նա գնում է մտնում դէզի մէջ, բայց արդէն այժմ դաւաճանում է նրան և չէ կարողանում լաւ ծածկուել, ոտները մնում են դուրսը. Նա սպասում էր արդէն Ոստիկանութիւնը հետամուտ է լինում և հայ դաւաճանները ցոյց են տալի նրա թաքստի տեղը. Տաս տասն հինգ գնտակ ոտների ուղղութեամբ արձակւում է դէզի Գասպարը, նա լուռ է, փախուստ ստար Եսասուլները վերջապէս համարձակւում են դուրս քաշել Գասպարին դէզի միջից և արիւն չեն նկատում— նա վաղուց մեռած էր. քրտնաթ մուշկ և կաթուած էր ստացել. Պարսիկների և իրանց առաջնորդ հայ գզուելի Բալարեկի գոտաինները զիւակ էին տանել. . . . ԹՈՄԱՍ ՊԱԶԼ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԱՌԱԿ ՄԸ
ՁԿՈՒՆՔ, ՃԱՅՆ ԵՒ ԽԵՑԱՓԱՌ

ՆՈՒԷՐ

ԱՌ ԳԵՐ. ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ. ՏԻՐՆԱՍԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ, 17 դեկտ.

Գերապատիւ Եղբայր.

Գրոյս հետ ներփակեալ կը յղեմ ձեզ հնդիկ ……… մը՝ առակ կամ վէպ, զոր կը նուիրեմ Ձեր Գեր. Եղբայրութեան ի նշան համակրութեանս վասն այն փութոյն և կարողութեան՝ որով հաւասարապէս կը մշակէք մեր մատենագրութեան լքեալ բայց կարեւոր և օգտակար ճիւղերէն մին.

Կը յուսամ թէ հաճութեամբ պիտի ընդունիք սոյն գրական փոքրիկ նուէրս. Աղօթակից

ԵՂԻՇԷ Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Պատկառանք կը բնակէր յանտառին.
Պաշտպան աստուածն էր այն ծառին՝
Որ ամփոփած էր լճակի մ'առ եզերս.
Բայց արեւու ջերմութեամբն երբ
Լճակին՝ ուր շատ կային ձկունք՝ ցամքեցաւ,
Եւ կը մնար ջուր սակաւ,
Խորհեցաւ Ճայն խաբել ձկանցն վերամ,
Ուտել զանոնք քաղցր ի համ.
Գրնաց կանգնել լճին քով
Իբր խռովեալ խոկալով.
Տեսան զանի ձկունքն, հարցին եւ ընդ եւ,
«Ի՞նչ կը խորհիս, վարդապետ.»
—«Ձեր վիճակին վրայ խորհիմ, ըսաւ նա»
—«Ինչո՞ւ համար, ո՜վ, ի՞նչ կայ.»
—«Զի իրավի կը հարցանեմ,
Թէ ինչ պիտի լինիք, աւա՜ղ,
Երբ արեւուն տապըն դժխեմ
Ցամքեցընէ ջուրն այս ծանծաղ.
Հետեւեցէք իմ խորհրդոյս, և փութով
Կրտսեալ բրնան՝ տանիմ բզձեզ ապահով
Ի լիճ մի մեծ լայնագոյն՝
Ջուր կը ծածկեն անխարներ գոյնզգոյն»
Ձկունքն յանդժամ խեթիւ տուրին պատասխան.
«Ի սկզբանէ աշխարհի
Ո՛չ մի Ճայ ո՛չ ցուցուց մեզ սէր այդպիսի.
Փուցէ դու զմեզ կ'ուզես որսալ յորովայն.»
—«Վստահ եղի՛ք, պիտի չուտեմ ես զձեզ,
Հաւատալու համար թէ մեծ լճին այն կայ,
Զենէ մի ոք թող ինձ հետ գայ, և այդպէս
Ըստ ուղութեանս պիտի լինի նա վկայ.»
Հաւատացին Ձկունք, տուրին ուղեկից
Նրմա խոշոր մի ձուկն՝ որ էր միաչեայ,
Բայց՝ ըստ Նոցա՝ գիտէր պղրծիլ ի վտանգից,
Թէ ջրոյ մէջ և թէ՝ ցամաքի վերայ.
Բռնեց զայն Ճայն, տարաւ ցուցուց լճին ամբողջ,
Յետոյ դարձոյց միւս ձկանց քով ողջ առողջ.
Այգ միականին պատմեց գեր 'ի վեր
Հրաշալի բաներ.
Երբ լըսեցին զայն, գոչեցին. «Հայո՜ն,
Քաջ է, վարդապետ, տար զմեզ դու հոն.»
Նախ ըմբռնեց Ձուկն այն բռնեց ննդատուր Ճայն,
Եւ երբ հասաւ մօտ եղնիւրին լայնատարած.
Խառնեցաւ դէպ ի ծառն այն՝
Որ առ եզերն էր ամփոփած.
Դրնելով զայն յոտն մի մեծ՝
Ծակեց կլլեցան և սպանեց.
Յետոյ կերաւ միսն ու փուշերն համակ
Նեսեց ծառին տակ.
Ապա դարձաւ ձկանց քով,
Ըսաւ, զանոնք խաբելով.
«Ահա տարի զնա յեզերն ծաղկալից,
Միւս այլ ընկեր տըւէք ինձ.»
Եւ այսպիսաւ բռնեց զնրամ կոյտուաց,
Կերաւ լափեց և ոչ մի ձուկ չը մնաց.
Բայց լճին մէջ կար
Մի ծեր խեչափառ.
Կը ցանկար Ճայն զայն եւս ուտել,
Ուստի ըսաւ բարիք ընել.
«Կ'ուզե՞ս ո՜ զքեզ ալ չիտակ
Տանիմ ի լիճն ը զարձակ.»
—«Բայց ըսէ՛, ինչպէս
Զիս պիտի բռնես.»
«Կտուցաւս միայն»
Պատասխանեց Ճայն.
—«Կը ձգես զիս, քեզ հետ չեմ գար»,
—«Լաւ կը բռնեմ, դու մի' վախնար»։
Խեչափառն ընդ ինքն ըսաւ այն ատեն.
Զեմ կարծեր որ տարած լինի ձուկերն ամէն
Դէպի լիճն այն.
Բայց հոն երթալ պիտի լինի հաճոյական.
Եթէ չարիք մ'ինձ հասնի,
Կը կըտրեմ վիզն ու կ'սպաննեմ ես զանի.
Յետոյ Ճայն առաջարկեց մի անգամ.
«Սիրելի Ճայ, զիս չես կրնար բռնել ամուր,
Ուստի թոյլ տուր
Որ մ'ըրատներս դընեմ վզիդ չուրջ և գամ»։
Ընդունեց Ճայն, երբեք կասկած մը չըրաւ
Թէ իրեն դէմ կը լարուէր դաւ.
Երբ Խեչափառն Ճայնին վզէն ուժգին բռնեց,
Իբրեւ գարրեր մ'աքցաններով մեծամեծ,
Փոխեց խոկուն. «Երթանք, աղէ՛»
Ճայն նախ տարաւ զանի մօտիկ այն տեղը՝
Ուստից եղուրին կը տեսնուէր փայլչափառ.
Յետոյ դարձեալ խոտորեցաւ դէպ յերն ի ծառ.
Խեչափառն հարցուց. «Աղնիւ բարեկամ,
Եղուրն հո՞ն է, զիս ո՞ւր տանիս ի թոփչ տարտամ.»
Պատասխանեց Ճայն. «Սիրելի,
Ինձ կը թուի
Թէ ո՛չ ումեք ես ակնածու,
Եւ հրամայել կը սիրես դու,
Որովհետեւ իմ վրայ նրստար, բստորին
Կարծեցիր զիս բոլորովին.
Տե՛ս ծառին տակ փուշերուն դէզ,
Կերայ ձուկներն, պիտի ուտեմ բզձեզ.
—«Ձուկներն իրենց անմտութեամբն եղան զոհ,
Բայց կերակուր ես չեմ լինիր քեզ, այո՛,
Կ'ըսպաննեմ բզձեզ ճանկերովս ահեղ,
Թէ պիտի մեռնիմ կը մեռնինք մէկտեղ.
Ահա կը կտրեմ քու վիզդ երկայն,
Եւ թաւալ յերկիր կը գլորեմ զայն.»
Զայս ըսելով սեղմեց խոկուն վիզը Ճային
Որ կը գոչէր աչք յարտասուս՝ ցաւագին.
«Ո՛հ, Տէր իմ, չեմ ուտեր բզձեզ,
Ոչնչեմ միայն, կեանքըս շնորհես.»
«Ուրեմն կ'ուզեմ, ըսաւ Կարրն, որ զիս
Եղուրը տանիս.»
Իսկոյն դարձաւ Ճայն մօտ յեզր լճին,
Բեան ըղձուչութեամբ դրնել ի գետին,
Իսկ Զարտաքի կարրըն երբ տեսաւ
Թէ մօտ էր եղուրն ու երթալ կըրնար,
Կտրեց Ճայնին վիզն իւր սուր մկրատաւ.
Տանելով զայս նորանշան պատահար՝
«Կեցցէ'» գոչեց պաշտպան աստուածըն ծառին
Ուժգին գոչմամբ՝ յորդէ անտառք թընդացին.
Յետոյ կը մնչէր
Մեղմով զայս տողեր.
«Ձուկն խոր հնարօքն չէ կարող յաղթել մեզ.
Զոր ճայն ոչ որ մը կարէն կը կրէ վէզ»
Թարգմ. Ե. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ցառաջիկայ չորեքշաբթի, փետրուար 1 ըստ Եւրոպացւոց, Արքունի Փաղերանոցին մէջ տեղի պիտի ունենայ Ռումէլիի երկաթուղեաց արժէթղթոց վիճակահանութիւնը.

500 թիւեր պիտի շահին.

ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 300,000 ֆրանք.

Կայսերական կառավարութեան մասնաւոր հրովարտակաւ, Ժ. Տ. Ծանէթթոյի դրամատունն ի Ղալաթիա արտօնեալ է վաճառել Բաժէններ.

Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրուշ.

Շահուց մէկ քառորդին իրաւունք ունեցող 50 տոմսի ի միասին գինն է 100 ղրուշ, 25 տոմսի գինն 50 ղրուշ, 20 տոմսի գինն 40 ղրուշ, 10 տոմսի գինը 20 ղրուշ, և 5 տոմսի գինը 10 ղրուշ.

Այս տոմսերն առանձինն առանձինն կը վաճառուին 2 ½ ղրուշի.

Այս բաժէնները կը կրեն կառավարութեան կնիքն և Առեւտրական բաժնի Տնօրէնին դրոշմը.

Փետրուար 1ին և 2ին տեղի պիտի ունենայ Համպուրկի Լոդրաին երրորդ վիճակահանութիւնն որ հանրածանօթ է իւր առատ պարգեւներով.

Մէկ ութերորդ տոմսին գինն է 37 ½ ղրուշ ոսկեդրամ, և մէկ քառորդ տոմսին գինը 75 ղրուշ.

Փետրուար 6ին և 7ին տեղի պիտի ունենայ Սաքսոնիոյ արքայական Լոդրաին երկրորդ վճակահանութիւնը.

Մէկ տասներորդ տոմսին գինն է 50 ղրշ. ոսկեդրամ, մէկ հինգերորդ տոմսին գինը 100 ղրուշ.

Մի և նոյն օրերը պիտի կատարուի Պրունշվիքի շահաւէտ Լոդրաինն վիճակահանութիւնը.

Մէկ ութերորդ տոմսին գինն է 35 ղրուշ, մէկ քառորդ տոմսին գինն է 70 ղրուշ.

Այս երեք վիճակահանութիւններն ի միասին կը բաղկանան 274,500 թիւերէ որոց 131000ն անպատճառ պիտի շահին. ամենքն ալ մեծ բաժիններ ունին, ինչպէս 500000, 300000, 200000 100000 մարք և այլն.

Որովհետեւ այս տոմսերը վաճառողներէ շատեր այնպէս կը հաւատացնեն թէ այդ տոմսերը Դրամատանս տոմսերն են, պարտք կը համարիմ ծանուցանել թէ իմ բոլոր տոմսերս կը վաճառուին մի միայն իմ գրասենեակս, Ղալաթիա, Գոմիսիոն խան, թիւ 18, և հասարակութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ իմ դրոշմիս վրայ զոր այդ տոմսերը կը կրեն.

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքող անձինք կը հրաւիրուին դիմել Դրամատանս. Գաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է փոխարժէքը ղրկել.

Դիմել առ

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ

1446 Ղալաթիա, Գոմիսիոն խան Թ. 18

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵՑ

Կայս. կառավարութենէն մասնաւոր հրամանագրով արտօնութիւն ստացած ենք Ռումէլիի երկաթուղեաց վիճակահանութեան բաղդատոմսեր ծախել.

Այս անգամ 108 երորդը պիտի քաշուի, յառաջիկայ Եւր. փետրուար 1ին, այսինքն յունուար 20 ին 1888.

500 թիւեր պիտի շահին. Առաջին պարգեւն է 300,000 եւ երկրորդը 25,000 ֆրանք.

Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ եւ այլ մեծ պարգեւներ՝ իսկ մնացեալ 450 թիւերը 400 ական ֆրանք պիտի շահին.

Այս առթիւ բաղդատոմսեր պատրաստած ենք, որք Սակարանին տնօրէնութեան յատուկ կնքով վաւերացած եւ դրոշմուած են.

Սոյն բաղդատոմսերը կը ծախուին Փ. Փօշ. Դրամասենեակիս մէջ. Շահելի գումարին ամբողջն առնալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ոսկեն՝ կէսինն 5՝ եւ մէկ չորրորդինը 3 դահ. ինչպէս նաեւ 2 թիւ միասին 5 դահ. Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի ……… ալ կ'ընդունուի. Թղթատարի ծախքը գնողին կը վերաբերի.

Դիմել ի Ղալաթիա կամուրջին գըլուխը թիւ 33 ի Դրամասենեակ Գուլագսըզեան.

Տնօրէն

520 ՏԻԳՐԱՆ ԱՐԾՆԵԱՆ

Յ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ
ԳԻՆԻ

ԳԱՐԹԱԼԻ ՄԷՋ. Իւր այգիներու խաղողէն եւ իւր ձեռօք պատրաստեալ, զուտ և անարատ, կը վաճառուի Յ. Սուքիասեան է. Փինարի քով

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԵԼՏՅԸԶ ԽԱՆ, Նº 445

Այս գինիներուն ամեն տեսակներէն 1889ի արուեստահանդէսին պիտի ղրկուին, ըստ այնմ մեծ խնամքով պատրաստուած են.

1397 4—5

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Օսմանեան կայսերական մասնաւոր հրամանագրով արտօնեալ, Ռումէլիի երկաթուղեաց 1888 փետր. 1ին ըստ եւրոպացւոց (20 յունվար ըստ յունաց) քաշուելիք վիճակահանութեանց բըրօմէսները ստորագրելոյս Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9 գրասենեակը մէջ կը ծախուին, ամբողջ պարգեւ շահող մէն մի տոմսին գինն է 3 ½ ղրշ. քառորդինը 2 ½ ղրշ. որոնց եռեւը նշանակեալ է շահուելիք պարգեւներուն նըշանաւոր ցուցակը, ուր ոչինչ գումարով մը հարստութեան միակ միջոցը ակներեւ կ'երեւի.

Նոյնպէս գրամատունս, Գաղղիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Աւստրիոյ, ու Ռումանիոյ պարգեւաւոր ու տոկոսաւոր արժէթղթերու եւ մեծաշահ Համպուրկի, Պրիւնսվիքի, Սաքսոնի վիճակահանութեանց Լօղերու առ ու ծախը ու շահուած վիճակաց ու քուբոններու վճարումը կը կատարի գոհացուցիչ կերպիւ. Ամեն տեսակ վիճակահանութեանց ամբողջ պաշտօնական ցուցակները միշտ պատրաստ են ի տրամադրութիւն մեր յաճախորդաց. Գաւառներէն յանձնարարութիւնք անմիջապէս կը կատարուին եթէ փոխարժէքնին մէկտեղ ղրկուի.

Դիմել Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին դիմաց թիւ 9.

Գ. Փ. ՁՈՐՈՒՐԵԱՆ

1123 3—5

ՄԻ ԳՆԷՔ
ՁԵՐ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՆ

Առանց նախապէս այցելելու

Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ
AU CROISSANT

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

9Ն, Նիւքսէյք Գալտըրըմ, 94.
Վօյվօտայի դիմաց.

ԱՆՀՈՒՆ ՄԹԵՐՔ
ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ
ԲԱԼԴՕ, ԲԱՆԴԱԼՕՆ, ԲԱՌՏԸՍԻՒ

արանց, երիտասարդաց և տղայոց համար.

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ոըտանի սեւ չուխայէ, 45 ֆրանքէն սկսեալ.

ՌԸՏԷՆԿՕԹ, ԲԱՆԴԱԼՕՆ, ԺԻԼԷ

Ռուպէի սեւ չուխայէ, 45 ֆրանքէն սկսեալ.

ԺԱՔԷԹ, ԲԱՆԴԱԼՕՆ, ԺԻԼԷ

Ռուպէի սեւ չուխայէ, 45 ֆրանքէն սկսեալ.

ԱՀԱԳԻՆ ՄԹԵՐՔ
ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՆԴՕՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԺԱՔԷԹ, ՎԻԶԻԹ
մետաքսէ,
ԲԼՈՒԶ ԵՒ ՕԴԻՕՄԱՆ

13 ֆրանքէն մինչեւ 5 օսմ. ոսկի.

1506

ՆՈՐ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 151
Լիւքսէմպուրկի դէմ

Գ. Պապիկեան և Մ. Պօյաճեան Տեարց այս նորահաստատ գեղեցիկ Գարեջրատունն, որ բացուած է յունուար 1էն ի վեր, յաճախորդաց գոհունակութեան համար ամեն կերպ դիւրութիւն կ'ընծայէ. Մայրաքաղաքիս հասարակութիւնը, և մանաւորապէս մեր ազգայինք, կը հրաւիրուին յիշեալ Գարեջրատունն յաճախել փոխանակ օտար սրճարաններու. անդ պիտի գտնեն ամեն տեսակ ըմպելիներ և կանոնաւոր սպասարկութիւն մը. Կը գտնուին նաև մայրաքաղաքիս հայ և օտար լրագիրք և Եւրոպիոյ մեծ թերթերը.

1404 4—5

ԻԼԱՆ
ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շամ վէ Պէյրութ իլէ Ֆէքէ վէ միւլհագաթընտա պուլունաճագ ասաքիրը Շահանէ իչիւն միւպայեա օլունաճագ էրզագը միւթէնէվվիէնին ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլտուղը վէ քեանունի սանիի րումինին օն սեքիզինճի բազար իրթեսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի ճիհէթլէ, իթասընա թալիպ օլանլարըն վէ չէքաիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

10 քեանունի սանի 303

Նօ. 3 3—3

1431

ԻԼԱՆ
ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէօրտիւնճիւ օրտուի Հիւմայուն իչիւն Էրզինճանտա թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլան տօզուզ կիրաշ ալթը բարմագ արզընտա սէքիզ լիպրալըգ սէքիզ պին թօփ ամէրիգանըն պէհէր լիպրասը պէշ ղուրուշ օթուզ պէշ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունի սանինին օն սէքիզինճի կիւնիւնէ գատար միւնագասասը տէվամ իտէճէկինտէն, իթասընա թալիպ վէ օն տօգուզունճը կիւնիւ իհալէի պէչ թէնզիլինէ բաղլըպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

11 քեանունի սանի 303 3—3

Նօ. 4 1432

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԷ ԲՐԻԹԻՇ եւ ՄԵՐՔԸՆԹԻԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946

ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788,964

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348

ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ Հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրելով կրնան վստահաբար ... 15,000,000 Անգլիական Ոսկի կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ... մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղոք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիոյ ... կամրջին վրայ նստող ... առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԳԱԹՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղ կը ներկայէ այս վերջին տարիներու բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. ՊԷՐԹԷԼԼԻ Նորվեկիոյ պարզ խայծղանէն հանած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Գաթրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատներն ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ շնչափողի բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱԶ, ԽՌՋԱԿԱՏԱՊ, ՊՐՈՆՇԻԹ, ԹՈՔԱՑԱՒ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ և ... ԹՈՔԱԽՏ։

Շատ դիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տղաքներն անգամ դիւրաւ կը գործածեն զայն և անոնց վրայ արտասովոր կերպով կը ներգործեն։ Մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ Բոլոր բժիշկք ջերմապէս կը յանձնարարեն զայնս եւ ... ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ բժիշկ ՍԱԼԻՈՆԷ անբաղդատելի դարման կը հռչակէ այս դեղահատներն եւ Բավիայի ... ՊՐՈՖ. ԼՈՆԿԻ կ'ըսէ թէ անմխտելի ազդուութիւն մ'ունին։

Գաթրամինայի դեղահատները կը ծախուին 2.50 Ֆրանքի եւ կը գտնուին Իտալիոյ եւ օտար երկրաց ամէն լաւ դեղավաճառաց քով։

Ա. ՊԷՐԹԷԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տունն, դեղագործ—քիմիագէտ ի Միլան, այս դեղահատներու տուփը, երբ փորձ կը ղրկէ չորս տուփ (որք բաւական են ամենէն ծանր դէպքերուն մէջ) առանց թղթատարութեան ծախքի աշխարհիս չորս կողմն, եթէ կանխաւ ստանայ 9.50 Ֆրանք։

Ամէն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վերոգրեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զուիցերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օլիվօ Ամօ ի Լուգան։
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գուրցօ Ֆ. Հօֆէր եւ ընկ. ի Ճենովա։
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈԶԷՖ ՊԱՐԿԻՆԻ, Նորզաղէքլար փողոց, 69, Ղալաթիա (վաճառատուն Դաղօղլու)։   1244

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

(ԿՈԹԷՆ ԼԱՐՈՒՈՂ)

Ամերիկեան դրութեամբ

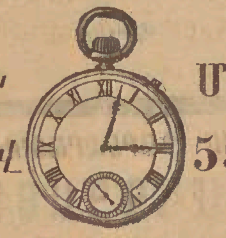

Միայն 55 Ղրշով   Միայն 55 Ղրշով

Նիքէլեան սպիտակ մետաղէ, մեքենաները պղպջաւ, և բացերը ցոյց տալով ապակեօք։ Ամբողջութիւնն ունի վերջին կատարելագործութիւններն որք ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տօնական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մ'է այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծայն է

1888Ի ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցը մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուին ԷՄ. Ճ. ՄԵՐՃԱՆՈՖ ի քով, Պոլիս, Պահճէ-Գափու, Մէյտանճըք փողոց թիւ 54 և 56, զարդեղինաց քանի մը վաճառականներու քով և ի Ղալաթիա Ս. Զախարովիչ և ընկ. քով, Վոյվոտա փողոց, թիւ 16։

1335   10—25

PAPIER WLINSI

ՎԼԷՆՍԻԻ ԹՈՒՂԹ

ՎԼԷՆՍԻ թուղթին անզուգին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի ախտերեանց, Հարբուխ, Պրօնշիթ, կողերի ցաւ, Յօդացաւ։ Իւր գործածութիւն շատ պարզ եւ դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

Բարիզ, Ժ. Վիոլէն եւ ընկ. 31, Սէնի փողոց։ Կը գտնուին ամէն դեղատանց մէջ։

Պահանջել ՎԼԷՆՍԻ անունը։   1136

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ՉԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼՆ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արտաքապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւը, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարդելութիւն ևն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապուտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'ամոքէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի այս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային ախտերեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և ... կը հանդիսանայ։

Չկայ ամենեւին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Չէրրի Փէքթօրալն բնտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամէն դեղերէ գերագոյն է և համեմ. քմաց շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ գտնուող դեղագործաց քով։   581

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտուր զանազան հետ

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած

Գերընտիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր

ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձ առնելու գնահատելու ... յաճախորդաց ...

Պահճէ Գափու Զէրտալի խանի թիւ 40

1000   75—78

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 Ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 Ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւ պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենայն թղթատարական փոխադրութեան կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim C° Assurances et Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ, որք ի միասին ունին 30.500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղով առաքուած փոխադրուած ապրանքներ։

Գինները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ դիւրին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳԳԸՐ ՈՐԴԻ

1132   Ընդհանուր Գործակալքն ... Կ. Պոլսոյ ... երկու Ընկերութեան

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Ա. ԼԷՍՔԻՒԼԱՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ
Ցամձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն դատուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զայնս գործածող կիներէն։

Այս Նոր կապերուն առաւելութիւնները հետեւեալներն են.

1. Մեծերու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյին մաքուր յատկութիւնն է հականեխութիւնը։

3. Կապը միշտ ... է և հանապազ ... կը մնայ։

4. Հեղուկ տարրերը կարենալով ազատօրէն շրջիլ, միշտ չոր կը մնան գործածութեան միջոցին։

5. Այս կապերը դիւրաւ կրնան այրուիլ և հանուիլ։ Կը բաւէ ... կամ ժամանակով մը կապել երկու ծայրերէն։

6. Այս կապերուն ԶՈՓԱՅԱՆՑ ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՆ պատճառաւ կարելի է մէկիկ նետել զայնս գործածութենէն յետոյ, ու ճերմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Դեղարան Տէլլա Սուտա, ... Սքլավօ, Ֆրանսուա Բանգուք, Բրիտանական դեղարան և Պ. Անաստասիատէս, (Բերա), Ս. Դիամանտիատէս, Թիթօս և Աքէլմօրիտօ (Ղալաթիա), Տ. և Մ. Մէգլէր, Ժ. Արէլ (Պոլիս)։

Պ. Հ. Հարդմանի և Քիւլ. Նիի գործարանն ի Հայտէնհայմ մասնաւորապէս կը յանձնարարուի բժշկաց և դեղագործաց՝ իւր վիրաբուժական զանազան կերպասներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածեալ զանազան տարրերուն պատճառաւ։

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ֆէլիքս Պէալ, Ֆընտըգլեան խան, Պոլիս։   1316   10—26

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՒՏԱՔԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Էօժէն Բարաքոր
» Աւագ գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամայեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ամէնքս կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար. ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (վաւերացեալ Աւստրիօ-Հունգարական կառավարութեան Ներքին գործոց Նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։   654

ՄՈՒ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	4200	3000
[illegible]	4000	3000
[illegible]	4000	3000
[illegible]	3500	3000
[illegible]	3250	800
[illegible]	3250	800
[illegible]	2250	700

... ՍԱԲՈՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատասխանատու Ս. ՅԱՄՍԵԱՆ

ԺԱՆ ԲՍԱԼԴԻ.— ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոր բացուած Բերայի Մեծ փողոցը, 127, և ի Գուլէ-Գաբու, կալաթայի աշտարակին դիմաց և Եազըճը փողոցին քով, թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԸ ԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոյն փողոց թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամէն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇՔԵՂԱԿԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամէն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Ամէն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Սրահներու համար ամէն տեսակ օթոցներ, զարդեր, թիկնաթոռներ, աթոռներ.— Ամէն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։ Ծան. Չըփոթել ԲՍԱԼԴԻ ԵՂԲԱՐՑ վաճառատուն հետ։   691

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԲԱՐԻԶ, ՍԷՆ-ՄԱՌԿ ՓՈՂՈՑ, 18

Դրամագլուխ . . . . 4,000,000 Ֆրանք

Հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ կարասիներ, անշարժ կալուածներ, վաճառատան, մթերանոցի կամ մաքսատան մէջ ապրանքներ, խիստ շահաւէտ պայմաններով և չափաւոր գներով։

Գործակալ է Կ. Պոլ.
ՊԵՏՐՈՍ ԱՄՊԱՐՃԵԱՆ

2—26   1403   Պահչէ-Գափու, Թաշ խան, թիւ 40

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԷՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՔՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, ... Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորուի ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամէն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է ... Մորուի ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ ընդունակ չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոցի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։   711

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս։ Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷի կազդուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻն։

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Գուիտոնեան պար.—Լուսնոտութիւն—Արգանդախեղդ—Հիւանդութիւնք ուղեղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտ, ջղային տագնապք, ջղացնունք, քնատութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՌՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ միջոցաւ

Քիմիապէս մաքուր բռղասիոնիի պռոմիւրով

15 տարուան ԱՊԱՀՈՎ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի Հիւանդանոցաց մէջ գործածութեամբ։

Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Միւռ, ի Բոն-Սէնդ-Էսբրի (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամէն դեղարանաց մէջ։   816

ՇԻՐՔԷԹԻ 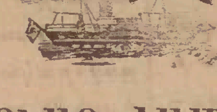 ԽԱՅՐԻՑԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ   664

1888 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 9 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

Վոսփորէն ելնող շոգենաւներ

2 5 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 15 Եէնիմ. Մեզ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ստէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 15 Վանիք. Չէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Գապլճ.
2 15 Պէյգ. Բաշչա. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյ. Գուզ.
2 45 Գավագներ Մեզարք. Պէօյիւք. Թար. Պէյգ. Բաշչա. Չուպուգլը Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկելք. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար
3 15 Եէնիմ. Մեզարք. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 15 Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշչա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք,
4 45 Եէնիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. Ստէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Եէնիմ. Մեզարք, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշչա. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտի. Արնավ. Չէնկել. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իսկ.
8 — Ա. Գավ. Եէնիմ. Մեզարք. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէօյ. Թար. Պէյգօզ Բաշչա. Չուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.
10 — Մեզարպուրնու. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւներ

2 55 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
4 Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկելք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչա. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Եէնիմ.
4 15 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչ. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյիւքտէրէ Մեզպ. Եէնիմ.
5 45 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզարք. Եէնիմ. Ռ. և Ա. Գավագ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէն. Թար. Պէօյ Մեզ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյ. Եէնիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշչա. Պէյգ. Թար. Մեզ. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչա. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան.